Spedizione in abbonamento postale — Poštnina plačana v gotovini

Leto XXII., št. 81 — Ljubljana, petek 10. aprila 1942-XX — Cena cent. 70

Uprav.ništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5. Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi: za Ljubljansko pokrajino pri poštnočekovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti, Corr. Post. No 11-3118
IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase v Kr. Italije in inozemstva ima Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka. Naročnina znaša mesečno Lir 12.—, za inozemstvo pa Lir 22.80
Uredništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica štev. 5, telefon štev. 31-22, 31-23, 31-24
Rokopisi se ne vračajo
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Nuovi successi dell'Arma aerea

Efficace bombardamento di Alessandria d'Egitto — Una nave da guerra colpita e un piroscafo incendiato nel porto di La Valletta

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 9 aprile 1942-XX il seguente bollettino di guerra n. 677:

Contrattacchi nemici contro le posizioni da noi recentemente occupate sul fronte cirenaico sono stati respinti. In una incursione nemica contro il presidio di Gialo un velivolo inglese veniva abbattuto.

Alessandria d'Egitto è stata nuovamente bombardata da formazioni dell'aviazione nostra e germanica con risultati di controllata efficacia.

Forze aeree tedesche hanno condotto energici attacchi su numerosi obbiettivi dell' isola di Malta, in particolare sugli aeroporti di Luka e Cà Venezia e sulla base navale di la Valletta: une nave da guerra è stata colpita, un piroscafo di piccolo tonnellaggio mitragliato ed incendiato.

Novi uspehi letalstva

Uspešno bombardiranje Aleksandrije v Egiptu — V La Valletti zadeta neka vojna ladja in zažgan neki parnik

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 9. aprila naslednje 677. vojno poročilo:

Sovražni protinapadi proti postojankam, ki smo jih pred kratkim osvojili na cirenaiškem bojišču, so bili zavrnjeni. O priliki sovražnega letalskega napada na postojanko v zelenici Džalo je bilo sestreljeno eno angleško letalo.

Oddelki našega in nemškega letalstva so z ugotovljenimi učinki zopet bombardirali Aleksandrijo v Egiptu.

Nemške letalske sile so izvršile odločne napade na več ciljev otoka na Malto, zlasti na letališča pri Luki in Ca Venezia ter na pomorsko oporišče La Valletta. Zadeta je bila neka vojna ladja, parnik manjše tonaže pa je bil obstreljevan s strojnico in zažgan.

Nemško vojno poročilo

V Finskem zalivu odbiti sovjetski napadi - Bombardiranje luk ob kavkaški obali

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 9. aprila. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

V srednjem in severnem odseku vzhodne fronte so bili odbiti posamezni močni napadi sovražnika.

V Finskem zalivu so se zrušili napadi sovjetskih čet na otok Tytaersaari, ki ga imajo zasedenega nemške in finske čete. Sovražnik je izgubil pri tem 270 padlih.

Ob kavkaški obali so napadala nemška vojna letala z uspehom podnevi in ponoči pristaniške naprave in neko rafinerijo petroleja.

V času od 21. marca do 8. aprila je bilo uničenih na vzhodni fronti nad 33 sovražnikovih oklopnih voz.

V severni Afriki se je izjalovil sunek močnih angleških izvidniških sil proti nemško-italijanskim postojankam v Cirenaiki.

Letala so nadaljevala svoje velike napade na otok Malto z močnim učinkom in so bila letališča, vojaške in oskrbovalne naprave, kakor tudi sovražnikove ladje z mnogoštevilnimi zadetki vnovič hudo poškodovana.

V oboroženi izvidniški akciji nad Rokavskim prelivom so nemški lovci poškodovali z bombami angleško stražno ladjo. Ob angleški južni obali je bila z dobrim učinkom bombardirana neka radiooddajna postaja.

Angleški bombniki so napadli v poslednji noči nekatera mesta na severnonemškem obalnem področju. Sestreljeni so bili štirje sovražnikovi bombniki.

Posamezna angleška letala so izvršila vznemirjevalne polete na vzhodno in južno Nemčijo.

Letalski boji na zapadu

Stockholm, 9. apr. d. Kakor poročajo iz Londona, so po tamkaj objavljenem poročilu nemški bombniki v sredo popoldne napadli neki kraj na južni angleški obali. Londonsko poročilo ne navaja škode, ki so jo povzročile nemške letalske bombe, marveč omenja zgolj, da je bilo več ljudi ubitih.

Berlin, 9. apr. d. V noči na četrtek so britanska letala metala bombe v severozapadnem delu Nemčije. V stanovanjskih okrajih je bila povzročena škoda na stanovanjskih zgradbah. Med civilnim prebivalstvom so bile izgube, mrtvi in ranjeni. Na podlagi poročil, ki so jih na službenem mestu v Berlinu prejeli do četrtka zjutraj, so bili sestreljeni trije izmed napadajočih britanskih bombnikov.

Berlin, 9. apr. d. Nemška bojna letala so tudi včeraj izvedla uspešne izvidniške akcije nad britanskim otočjem ter nad okoliškim vodovjem. Dve nemški borbeni letali sta napadli angleško stražno ladjo, ki je bila zadeta in se je močno nagnila na stran. Vsa nemška letala so se nepoškodovana vrnila na svoja oporišča.

Šef ameriškega gen. štaba v Londonu

Stockholm, 9. apr. d. Načelnik urada za oskrbovanje Velike Britanije z ameriškim vojnim materijalom Harry Hopkins in šef ameriškega generalnega štaba general Marshall sta po informacijah iz Londona posetila predsednika britanske vlade Churchilla. Kakor javljajo iz Londona, je Harry Hopkins prispel v britansko prestolnico v sredo in ima po informacijah tamkajšnjih poučenih krogov neka posebna Rooseveltova naročila. Hopkins bo posetil tudi britanskega ministra za vojno proizvodnjo Oliverja Lytteltona.

Obrambne vežbe v Gibraltarju

Madrid, 9. aprila. d. V Gibraltarju so bile po poročilu iz La Lineje v sredo zopet vojaške vaje v zraku, na morju in na kopnem. Po nadaljnjih informacijah iz La Lineje sta dospela v gibraltarsko luko na popravilo angleška letalska matična ladja »Eagle« in neki rušilec.

Prepoved fotografiranja prometnih naprav v Nemčiji

Berlin, 9. apr. Notranji minister je izdal odlok, ki prepoveduje fotografiranje ali kinematografsko snemanje, kakor tudi risbe železniških del, železniških naprav, vojaških vlakov, zaprtih avtomobilskih cest, pristanišč itd. Kršilci bodo strogo kaznovani. (Piccolo.)

Diplomatski razgovori v Lizboni

Lizbona, 9. apr. d. Predsednik portugalske republike general Carmona je včeraj sprejel portugalskega poslanika v Vichyju dr. Punto Caero da Mata y Al in ameriškega poslanika v Lizboni Herberta Pella.

Francoski protest v Washingtonu

Lizbona, 9. apri. d. Iz Washingtona se je izvedelo, da je francoski veleposlanik pri vladi Zedinjenih držav Gaston Henry Haye v sredo posetil podtajnika ameriškega zunanjega ministrstva Sumnerja Wellesa in formalno protestiral proti imenovanju ameriškega konzula za gaullistično Francosko ekvatorijalno Afriko. Washingtonsko poročilo o tem protestu pravi, da je imenovanje ameriškega konzula v nasprotju z mednarodnim dogovorom od februarja l. 1853. Ustnemu protestu francoskega veleposlanika bo po informacijah iz Washingtona sledil tudi še pismeni memorandum francoske vlade, ki bo okrepil protest zaradi tega imenovanja.

Washingtonska vaba za Južne Američane

Lizbona, 9. aprila d. Po informacijah iz Washingtona je ameriški vojni minister Henry Stimmson predlagal ustanovitev novega ameriškega odlikovanja za zasluge. Novi red naj bi se podeljeval južnoameriškim vojaškim in civilnim osebnostim, ki bi si v sedanji vojni pridobile posebne zasluge v podpiranju Zedinjenih držav. Poleg dolarja se namerava Washington sedaj posluževati tudi kolajn v privlačevanju južnoameriških držav v vojno službo za ameriške interese.

Roosevelt zahteva neprekinjeno delo v tovarnah

Buenos Aires, 9. aprila s. Iz Washingtona poročajo, da je predsednik Roosevelt poslal predsedniku zveze delavcev avtomobilske industrije pismo, v katerem pravi, da bo treba v tovarnah delati neprekinjeno vseh 7 dni v tednu in da se bodo morali delavci odreči izrednim mezdam za delo ob praznikih in ponoči.

Obsežna sabotažna zarota v New Yorku

Budimpešta, 9. aprila s. Iz New Yorka je prispela vest, da je tamkajšnja policija prijela vrsto saboterjev, ki so se pripravljali na izvedbo velikopoteznega sabotažnega načrta. Aretiranih je bilo mnogo ljudi v zvezi s to sabotažno akcijo. Izvedelo se je, da je med njimi mnogo Židov. Pri njih so našli znatne množine razstrelilnih sredstev. Pripravljali so se predvsem na to, da poženejo v zrak tovarno za gradnjo železniških strojev. Vse krivce bodo postavili pred sodišče.

Ukinitev brazilskega konzulata v Galcu

Bukarešta, 9. apr. d. S pristojnega mesta javljajo, da je bil na osnovi prekinitve diplomatskih odnosov med Brazilijo in Rumunijo zaprt brazilski konzulat v rumunskem pristaniškem mestu Galcu.

INDIJA PRED KONČNO ODLOČITVIJO

Indijci ne verujejo angleškim vabam in obljubam — Crippsovi predlogi so naleteli na odpor na vseh straneh

Bern, 9. apr. Informacije iz anglosaškega vira o pogajanjih v New Delhiju med raznimi hindujskimi voditelji in ministrom Staffordom Crippsom si še vedno nasprotujejo. Bržkone se Britanci še vedno igrajo z dvoumjem, da bi pognali Indijo v konflikt bodisi s prilizovanjem, bodisi z grožnjami. Ta igra predstavlja bistvo vsega britanskega pompa s pogajanji v New Delhiju, doslej pa so se vsi britanski poskusi končali z neuspehi.

Včeraj so švicarski listi objavili poročilo agencije »Exchange Telegraph« iz New Delhija, ki ugotavlja, da so pogajanja dokončno propadla, ker je indijski kongres odbil poslednje britanske predloge, pred njimi onega, po katerem naj bi obrambno ministrstvo pripadlo Indijcem. Tudi tu je šlo samo za slepilo, kajti tudi v tem primeru bi še vedno poveljeval samo general Wavell. Snoči so anglosaške agencije še nadalje priznavale, da je kongres odbil angleške predloge, čeprav že spremenjene, da pa se je bilo mogoče izogniti popolnemu neuspehu pogajanj zaradi nepričakovanega in naglega posega Roosevelta.

Navzlic temu švicarski komentarji, ki se naslanjajo na informacije iz anglosaškega vira, dopuščajo možnost, da se indijska drama naglo bliža svojemu epilogu. Tudi poročilo agencije »United Press« je polno pesimizma, saj ugotavlja po informacijah svojega poročevalca, da je izvršni odbor vseindijskega kongresa označil britanske protipredloge za nespremenljive, kar je bilo takoj včeraj sporočeno siru Staffordu Crippsu.

Rooseveltov odposlanec Johnson je imel včeraj nov razgovor z Nehrujem, ki mu je razložil stališče indijskega kongresa. Pričakujejo, da bo Roosevelt ponovno posredoval v imenu vseh zavezniških narodov, ki so vsi v enaki meri zainteresirani na nagli rešitvi indijskega vprašanja. Rooseveltova poslanica bo bržkone objavljena v trenutku, ko bo javnost doznala za negativni odgovor na britanske predloge. Novi angleški načrt je med drugim vseboval predlog o imenovanju Indijca za obrambnega ministra, vendar pod pogoji, ki so jih nacionalistični voditelji smatrali za nesprejemljive. Vseindijski kongres vztraja slej ko prej na svojem stališču, ki ga je že obrazložil v svojem prvem odgovoru Crippsu.

Snoči je tudi britanska oficiozna agencija v poročilu iz Bombaja potrdila, da je izvršni odbor indijskega kongresa odbil mnoge britanske predloge, ker jih je smatral za nezadostne. Še bolj jasen pa je bil v svojem poročilu dopisnik agencije »United Press« iz New Delhija, ki je ugotovil, da je kongresna stranka po seji, ki je trajala 4 ure, kategorično odklonila poslednje Crippsove predloge, predložene na osnovi novih navodil iz Londona. Novi predlogi so vsebovali med drugim tudi naslednji dve točki: 1. General Wavell postane vojni minister v kabinetu indijskega podkralja. 2. Neka indijska osebnost pa postane obrambni minister v indijskem kabinetu. Ker bi indijski obrambni minister moral biti nujno podrejen generalu Wavellu, je kongres odklonil ta predlog. Proglas kongresne stranke na narod v zvezi z neuspehom pogajanj je bil začasno odložen. Med tem skuša Rooseveltov odposlanec Johnson vzdrževati stike med člani kongresa in Crippsom, vsa poročila iz Indije pa jasno kažejo, da se Cripps vedno bolj umika s prizorišča in da postaja general Wavell glavni britanski zastopnik v pogajanjih z Indijci.

Kakšen je bil uspeh razgovorov, ki jih je imel Rooseveltov odposlanec z indijskimi voditelji, še ni mogoče reči, zlasti tudi ne, ali je navidezni britanski optimizem, ki se je snoči pokazal, umesten ali ne, vedno bolj jasno pa se zdi, da Angleže mineva potrpljenje in da prehajajo v grožnje. Londonski dopisnik švicarskega lista »Journal des Geneve«, ki posnema izjave tako zvanih pristojnih strokovnih krogov v Londonu, po katerih se ne ve, ali so bolj grozilne ali hinavske, piše med drugim: Ako primerjamo pripombe britanskih pooblaščenih krogov z onimi, ki jih je sir Stafford Cripps podal v New Delhiju, je zelo točen vtis, da bo britanska vlada znabiti pristala še v kaki točki na kompromis, toda le s pogojem, ako bo ves načrt v celoti sprejet. Orientalcem se navadno ne mudi in kaj radi zavlačujejo podobne zadeve, kolikor le morejo, toda angleška vlada smatra, da sedanji trenutek ni kaj primeren za dolge razprave. Ona se dobro zaveda ogromnih koristi, ki bi izhajale iz prijateljskega sporazuma med obema strankama, na drugi strani pa je prav tako prepričana, da bi bilo nemogoče znebiti se odgovornosti nasproti Indiji v trenutku, ko so Japonci takorekoč pred vrati Indije in je dežela v nevarnem in tragičnem položaju. (Piccolo.)

Nova fomulacija Crippsovih predlogov

Šanghaj, 9. aprila d. Razgovori in pogajanja v New Delhiju ne pridejo do konca. Z britanske strani označujejo položaj v New Delhiju v sredo zvečer kot tak, »da si izvršni odbor indijske kongresne stranke prizadeva najti osnovo, ki bi odboru omogočila pristati na izpremenjene Crippsove predloge, ne da bi obenem izgubila svoj ugled med ljudskimi množicami. V zvezi s tem je bilo z gotove strani v New Delhiju insinuirano, češ, da bi bilo po sprejetju Crippsovih izpremenjenih predlogov mesto obrambnega ministra v novi indijski vladi ponudeno predsedniku kongresne stranke Panditu Nehruju, ki naj bi po svoje organiziral obrambno ministrstvo. V New Delhiju upajo, da bi to imenovanje Pandita Nehruja zadostovalo za potolažitev ljudskih množic, ki bi se s tem pridobile za pristanek na predloge britanske vlade, seveda v izpremenjeni obliki. Po informacijah iz New Delhija skušajo britanski pristaši premamiti indijsko prebivalstvo z Rooseveltovim »nevtralnim poroštvom«, da bo Anglija izpolnila svoje obljube, namreč, da bo priznala Indiji statut dominjona po končani vojni in da ne bo zopet prelomila dane besede, kakor se je zgodilo po zadnji svetovni vojni.

Nahru je včeraj prekinil razprave izvršnega odbora in je imel med tem razgovor z Rooseveltovim odposlancem v Indiji polkovnikom Johnsonom. Nato se je Nehru nenadoma vrnil na sejo odbora, ki je nato zboroval včeraj do kasnih večernih ur. Niti o rezultatu včerajšnjih pogajanj niti o njih vsebini ni bilo izdano nikako službeno poročilo, marveč je bilo po končani seji izvršnega odbora samo sporočeno, da se seja danes zjutraj nadaljuje.

Šanghaj, 9. aprila d. Kakor javljajo iz New Delhija, je imel predsednik muslimanske lige v Indiji Mohamed Ali Jinnah včeraj ponovno razgovor s Starfordom Crippsom. Odbor muslimanske lige se je včeraj popoldne, kakoj javlja vest iz New Delhija, sestal k važni seji, med sejo pa je predsednik Jinnah odšel na sestanek z ministrom Crippsom. V zvezi s tem trdi vest iz New Delhija, da je Cripps predsedniku muslimanske lige izročil novo formulacijo britanskih predlogov, zlasti o bodoči obrambi Indije. Ko se je predsednik Jinnah nato vrnil na sejo izvršnega odbora muslimanske lige, je predložil izpremenjene Crippsove predloge, izvršni odbor pa je sejo takoj nato zaključil in se je seja nadaljevala dopoldne.

Iz New Delhija se je nadalje zvedelo, da je imel zastopnik ameriškega predsednika Roosevelta v Indiji polkovnik Louis Johnson v sredo zvečer ponoven razgovor s Crippsom, ki je trajal približno eno uro.

Šanghaj, 9. aprila d. Francoska poročevalska agencija je davi iz New Delhija razširila še nepotrjeno vest, da je bil dosežen med šefi indijske kongresne stranke in britanskim ministrom Staffordom Crippsom nekak splošen sporazum o vseh bistvenih točkah.

Komentarji turškega tiska

Carigrad, 9. aprila. s. Večina turških listov posveča svoje komentarje položaju v Indiji. Vsi listi brez izjeme ugotavljajo težavni angleški položaj v tej deželi, ki je predstavljala doslej najboljši gospodarski vir Velike Britanije. Novi turški list »Istiklul« piše, da je dejansko že prenehalo angleško gospodstvo v Aziji, pa naj se zgodi karkoli. Pisec članka opozarja na angleški prezir do domačega prebivalstva, s katerim so Angleži postopali kakor z manjvrednimi ljudmi in divjaki. Gospodar pa se sedaj ni mogel upreti japonskemu vihariu in oni, ki vidijo sedaj, kako se ruši angleško gospodstvo v Indiji, ne morejo biti presenečeni. List »Tašviri Efkar« pa piše, da Indija ne predstavlja del britanskega imperija, temveč britanski imperij sam. Sedanji poraz Anglije v Indiji je treba pripisati neprevidnosti Velike Britanije in Amerike, ki je izhajala iz znanega anglosaškega prezira do Japonske, saj je znano, da še tri dni pred japonsko ofenzivo Anglija ni verjela v moč Japonske in je Roosevelt v tonu gospodarja zahteval od japonskega imperija umik s kitajskega ozemlja.

Angleške izgube na Indijskem oceanu

Dve križarki in 21 trgovskih ladij potopljenih, 23 ladij poškodovanih

Tokio, 9. apr. (Domei.) Japonski glavni stan je bil objavil naslednje poročilo o uspehih japonskih pomorskih operacij na Indijskem oceanu:

V teku pomorskih operacij na Indijskem oceanu dne 7. aprila so japonske sile potopile dve britanski križarki. Ena križarka je bila iz razreda »London« s 9850 tonami, druga pa iz razreda »Cornwall« z 10.000 tonami. Razen tega je bilo zadetih še drugih 44 ladij. Med trgovskimi ladjami jih je bilo potopljenih 21 s skupno tonažo približno 142.000 tonami, 23 drugih ladij, ki predstavljajo skupaj 102.000 ton, pa je bilo resno poškodovanih. Razen tega so bili hudo zadeti trije hangarji, ena reparacijska delavnica in druge sovražnikove zgradbe. V teku vseh teh operacij so japonske sile izgubile 10 letal. Vojne ladje niso utrpele nikakih poškodb.

Napadi na Cejlon

Šanghaj, 9. aprila d. Iz Colomba na otoku Cejlonu se je zvedelo, da so japonske letalske sile v četrtek zjutraj napadle mesto Trincomalee. Britansko poročilo ne vsebuje še nikakih podrobnosti o uspehu japonskega napada, marveč samo trdi, da med civilnim prebivalstvom ni bilo žrtev. Nadalje navaja poročilo s Cejlona, da so bila japonska izvidniška letala opažena tudi nad Colombom, trdi pa, da to pot mesta niso bombardirala.

Beg političnih kaznjencev s Cejlona

Šanghaj, 9. aprila. d. Iz Colomba na otoku Ceylonu javljajo, da so tukajšnje britanske oblasti objavile pobeg 4 političnih kaznjencev. Pobegnili so s pomočjo prebivalstva, kar dokazuje neprijazno razpoloženje javnosti na tem britanskem otoku napram angleškim oblastem. Posebno značilno je, da sta med beguncema tudi dva singaleška člana mestnega sveta v Colombu. Tudi čuvarji političnih jetnikov so pobegnili in za njimi ni sledu.

Kritičen položaj ameriških čet na Filipinih

Šanghaj, 9. apr. d. Poročila, ki so dospela preko Washingtona, slikajo položaj ameriške obrambe na polotoku Bataanu na Filipinih kot skrajno kritičen. Poročilo, ki ga je o položaju ameriških čet poslal general Weiwright, pravi, da so japonske čete ob svojem napadu na Port Mills na polotoku Bataanu obkolile vzhodno krilo ameriške obrambne črte. Ameriške čete so sicer prešle v protinapad, ki pa se je izjalovil. Prvi ameriški armadni zbor je dobil povelje, naj napade Japonce, ki so obkolili vzhodno krilo ameriške obrambne črte, da bi mogli Američani vzdržati na sedanji bojni črti. Kakor veli ameriško poročilo, se je ta ameriški protinapad izjalovil, ker so bile ameriške čete docela izčrpane. Podrobnosti o japonski zmagi nad ameriško obrambo še ni, vendar je mogoče že na podlagi tega poročila sklepati, da so poslednje ameriške obrambne postojanke na Filipinih tik pred zrušenjem.

Manila, 9. aprila (Domei). Japonske vojaške oblasti v Manili so formalno odobrile civilni vladi Filipinov pod predsedstvom Jorge Vargasa pri filipinski Narodni banki najeto posojilo 5,909.000 pezosov, ki naj krije primanjkljaj v državnih dohodkih za razdobje od 23. januarja do 30. aprila. Primanjkljaj se je pojavil zaradi zakasnitve v plačevanju davkov

Japonci na Marshalskih otokih

Šanghaj, 9. aprila d. Iz Melbourna javljajo, da je avstralsko letalsko ministrstvo v posebnem komunikeju objavilo zasedbo Lorengaua v skupini Marshalskih otokov po japonskih četah. V avstralskem poročilu je rečeno, da so avstralska izvidniška letala, ki so včeraj krožila nad Admiralskim otočjem, ugotovila, da so Lorengau zasedle japonske čete. Kdaj so se Japonci izkrcali v Lorengauu, ni znano, verjetno pa je, da se je to zgodilo že pred nekaj časa.

Zamenjava diplomatov

Tokio, 9. aprila (Domei) Iz Hongkonga javljajo, da se je tamkajšnji japonski generalni guverner odločil, da bo v skladu z dogovorom o izmenjavi diplomatskega osebja med Japonsko ter Zedinjenimi državami in Veliko Britanijo s prvim transportom odšlo iz Hongkonga 63 oseb, ki pripadajo diplomatskim predstavništvom držav, ki so v vojnem stanju z Japonsko.

Avstralski zunanji minister v Ottawi

Buenos Aires, 9. apr. d. Avstralski zunanji minister in sedanji posebni avstralski zastopnik v Washingtonu dr. Herbert Evatt je po informacijah iz Kanade prispel včeraj v Ottawo. Računajo, da se bo dr. Evatt v kanadskem glavnem mestu mudil kaka dva dneva. Ozadje njegovega prihoda ni znano.

Iz japonske diplomatske službe

Tokio, 9. apr. (Domei). Iz japonskega zunanjega ministrstva javljajo, da je bil bivši načelnik propagandnega urada »Japonskega združenja za narodno službo« Fumiaki Irisava imenovan za prvega tajnika japonskega veleposlaništva v Berlinu.

Irisava je star 40 let in je sin pokojnega dr. Irisave, znanega zdravnika, doktorja jezikoslovja in prava na univerzi v Tokiju. Pred svojim imenovanjem za šefa propagandnega urada »Združenja za narodno službo« v l. 1940 je bil Irisava eden izmed vodilnih članov političnega oddelka japonskega časopisnega koncerna »Asahi« in bivše poročevalske agencije »Rengo«, ki jo je kasneje prevzela sedanja japonska poročevalska agencija Domei.

Pomanjkanje delovnih sil v Angliji

Lizbona, 9. apr. d. Po preteku prve polovice letošnjega leta bo v Angliji ostalo v obratu le še polovica vseh detajlnih trgovin, dočim bo 750.000 trgovinskih obratov zaprtih. Kakor javlja londonski list »New Cronicle«, je britanski minister za oskrbo skupaj z trgovinskim uradom izdal posebni odlok, ki odreja zaporo polovice detajlnih trgovin na področju Velike Britanije. Ukrep se upravičuje s tem, da bodo na ta način sproščene mnoge delovne sile, ki se bodo lahko porabile drugod. Ta ukrep britanskih oblasti ponovno dokazuje, kako silno je pomanjkanje delavstva v Angliji, ki je glavni vzrok, da delo povsod zastaja napram predvidenim načrtom.

Omejitev porabe papirja v Ameriki

Lizbona, 9. apr. d. Newyorški dopisnik londonskega lista »Daily Telegraph« poroča, da se v Zedinjenih državah in v Kanadi pripravljajo zelo drastični ukrepi, ki naj dovedejo do zmanjšanja porabe časopisnega papirja. Oblasti v Zedinjenih državah in Kanadi proučujejo ukrepe, ki jih je v tem pogledu že podvzela Anglija in ki jih nameravajo v kratkem izvesti tudi na lastnem področju. Časopisi bodo v kratkem prejemali znatno skrčene količine papirja tako, da se bo nujno moral zmanjšati obseg.

Član Italijanske Kr. akademije Marinetti o vrlinah italijanskega vojaka

Rim, 9. aprila s. V prostorih Italijanske Kr. akademije so priredili včeraj svečano manifestacijo duhovne solidarnosti z oboroženimi silami v zraku, na morju in na kopnem. Filippo Tommaso Marinetti je v sijajnem govoru poveličeval vrline, sposobnosti in junaštvo italijanske vojske. V odgovoru francoskima pisateljema Valeryju in Moraudu, ki skušata braniti staro francosko demoplutokratsko družbo, je Marinetti obeležil novo življenje italijanske revolucionarne civilizacije na pohodu, ki hoče z vojno možatostjo, ustvarjalno silo in življenjsko močjo ojačiti in do neskončnosti razširiti zmagovito italijanstvo pod vodstvom Benita Mussolinija. Opozoril je na futuristični vzklik pred 30 leti, da je »vojna edina higiena na svetu«, in poudaril civilizacijski značaj vojne ter označil Italijo za »oboroženo poezijo«. Vrline italijanske vojske so hladni mir generalov, ponosna vztrajnost poveljnikov obkoljenih oddelkov, originalna iznajdljivost patrol, trdna zavest ljudi na sprednjih postojankah, mirna in vesela potrpežljivost vojaka na pohodu, vdana privrženost orožju, globoka dobrota borcev nasproti premaganemu sovražniku, solidarnost v strelskem jarku, želja po lepi rani in svetinji, borbeni duh, ki pritira do želje, da bi se z junaško smrtjo izpolnile sanje in načrti vojaka, izjemna presenetljiva junaška dejanja, tekmovanje v junaštvu med člani iste družine, izpolnjevanje ukazov za vsako ceno in tudi kljub najhujšim ranam, živa prisrčnost bersaljerjev, umerjeni molk strojničarjev, zakopanih v blato in sneg, okriljeni blesk letalcev, drznost torpednih letalcev, piemontski čut dolžnosti, matematična natančnost strelcev in inženjerjev, ligurska tehnična praksa, veličastno junaštvo Karabinjerjev, vdanih Kralju in Duceju, elastičnost duha v prehodu od okrutnosti do miline, veselje do brzine, do gradnje predorov, do rušenja gora, gradnje utrdb in trdnjav v lepih in trdnih oblikah, umetnost poveljevanja in organiziranja kolonialnih čet, umetnost v kamuflaži. Futuristični pesnik Marinetti je v svojem govoru še posebej poveličeval junaštvo padlih, z zlatimi svetinjami odlikovanih, in invalidov ter je pozval poslušalce, naj ne pozabijo onih oficirjev, skoraj samih revolucionarnih pesnikov, ki so ponosni na svoje vojaške uniforme iz prejšnje svetovne vojne, in ki so 15. aprila 1919 pod vodstvom pesnika Marinettija in kiparja Perruccija Vecchija na trgu Mercanti v Milanu razpršili 30.000 socialistov in komunistov in dosegli prvo zmago fašizma nad komunizmom.

Svečanosti se je udeležila izbrana in mnogoštevilna publika, ki je govornika ponovno prekinila z navdušenimi ovacijami.

Knut Hamsun o Rooseveltu

V zadnji številki znane revije sil trojnega pakta »Berlin-Rim-Tokio« je norveški pisatelj Knut Hamsun objavil članek pod naslovom »Uresničeno tovarištvo«, iz katerega posnemamo:

Ko so se Angleži povezali z boljševiki, so imeli tretjega udeležnika, Zedinjene države Severne Amerike, že na svoji strani. Šlo je za to, da se oborože z ljudmi in orožjem, kajti pred njimi je bila še velika vojna, v kateri hočejo boljševiki rešiti svojo svetovno revolucijo, Angleži pa svoj imperij.

Ne bilo bi prav, ako bi pri tem pozabili na tretjega udeležnika. Čutil bi se tudi sam preveč zapostavljenega, ako ne bi mogel tudi sam nekaj doprinesti k uničenju Evrope. On je vreden član te zarote, Yankee Roosevelt, morda najvrednejši med njimi. Kar se tiče njegove preteklosti, ima pač precej na vesti. Nezavrnjena poročila ameriških listov ga postavljajo v zvezo s kaj sramotnimi zadevami: da je bil javno ožigosan za lažnika, da je potvoril dokumente, kakor je to dokazano, da je prevaril ameriško javnost s svojimi volilnimi obljubami, da je del časopisja podkupil z državnim denarjem, da bi se zavzelo za njegovo vojno politiko itd.

Res je sicer, da mož javnega dela ne more vedno demantirati napačnih trditev o sebi, toda, kako je v tem pogledu s človekom na najvišjem mestu, ki bi moral biti čuvaj časti svoje države? In kako bi izgledalo meddržavno življenje, ako bi se nič ne preklicalo na škodo takta in tona?

Roosevelt je prezident Zedinjenih držav in njegovo ljudstvo mora smatrati zares za hudičevo revno zadevo, ako njegov predsednik polemizira z občevalnimi oblikami bolj civilizirane Evrope. Seveda na te se on lahko požvižga, kajti on je predsednik dežele Yankeejev. Kar je za izobražene ljudi v občevanju z drugimi izobraženimi ljudmi nujno potrebno, namreč vsaj nekoliko osebne miline, tega predsedniku Rooseveltu ni treba vedeti, vendar pa lahko uživa zaupanje svojega ljudstva. Njegova diktatura nad poslušnimi slamnatimi možmi kongresa spominja na stari Rim v dobi njegovega največjega propadanja, ko so cesarji spremenili v nič senat in se pri tem niso držali niti dostojnih oblik občevanja. Hitler je na primer pred leti imel enega svojih velikih govorov v Nürnbergu, ki ga je ves svet poslušal — samo Roosevelt ne, pa se mu ni zdelo pri tem potrebno, da bi prejel vsaj prevod govora, medtem ko je v listih dal celo objaviti, da bo legel na uho! Ko so ga na neki tiskovni konferenci vprašali, ali je čital govor polkovnika Lindbergha, je odgovoril: »Čemu neki?«

Zares velik človek, ta Roosevelt! On se ne da motiti, njega prav nič ne zanima, ako tam v Evropi govori neki Hitler. Požvižga se na vse in gre svojo pot, pravi Žid v židovski službi, vodilni duh v ameriški vojni za zlato in židovsko oblast.

In ti trije državniki so se znašli skupaj in si prišepetovali, kako bi radi pregnali hitlerizem s sveta in Nemčijo pahnili v propast, toda oni niso mogli takoj triumfirati, saj je velik del Evrope pod oblastjo zasovražene Nemčije. Vsakdo izmed njih je svoj vojni doprinos opiral na pomoč drugega: prva dva sta klicala na pomoč Roosevelta, Roosevelt sam pa se je boril za pomoč Južne Amerike s političnimi triki; to je bil njih sistem o medsebojni pomoči. Seveda je bilo tako tudi potrebno. Nemčija se je zdela brezstidno močen nasprotnik, ki nanj niso mogle vplivati številne milijarde, s katerimi se je bogata Amerika oboroževala; Nemčija se ni bala, ona se je samo bojevala naprej. Drugega za drugim je položila na tla svoje nasprotnike, končno je preostal le še tretji, najmočnejši, ki še ni pomeril svojih sil s Hitlerjevo Nemčijo. Kaj je tedaj ta storil za skupno stvar? Storil je mnogo: polastil se je pomorskih oporišč na vseh velikih morjih, oborožil je svoje trgovske parnike z orožjem vojnih ladij ter je zahteval in dosegel od svojega poslušnega kongresa popolno ukinitev tako zvanega nevtralnostnega zakona. S tem mu je bila prosta pot za njegov ekspedicijski zbor v Evropo odprta.

Spričo ogromne moči nemškega nasprotnika in spričo bogatih razmer, v katerih se sicer suče predsednik Roosevelt, moramo že računati z milijoni.

On dejansko lahko dokončno usodo Anglije zavleče, odloži, ne more je pa preprečiti. On lahko pošilja denar na Kitajsko in orožje v Sovjetsko zvezo, ne more pa niti za las spremeniti razveseljivega dejstva, da bije boljševikom v Evropi zadnja ura. On lahko vojno stanje v Evropi zavleče, toda med tem je novi red v Evropi krepko na pohodu, saj so se vsi narodi politično, gospodarsko in kulturno združili z velesilami osi. Več kakor tega ne zmore.

Evropa si ne želi niti Židov, niti njihovega denarja, niti Američanov, niti njihove dežele. Evropa ima trenutno svojega sodnika doma in niti od daleč ne misli na avanturistične bitke med dvema svetovnima deloma.«

Italijanska interesna področja na Balkanu

V tedniku »Albanija« je izšel članek znanega italijanskega novinarja Ansalda, ki razpravlja o italijanskih interesnih področjih na Balkanu. Ansaldo piše med drugim:

Na področju južnovzhodne Evrope ni mogoče strogo izvesti narodnostnega načela. Italijanska politika loči na tem področju Evrope tri interesne predele. Prvo interesno področje je povsem vključeno v italijansko interesno sfero. Vanj spadajo nasproti Apeninskemu polotoku ležeči del dalmatinske obale in otočje v Jonskem morju. Na drugem področju ima Italija svoje neposredne interese. Vanj spadajo dežele ob obali Sredozemlja, kakor Grčija in Albanija, ali pa dežele, ki gravitirajo proti Sredozemlju, kakor n. pr. Hrvatska in Črna gora. Tu je izredni položaj Italije deloma že priznan z dogovorom o posebni uniji z Albanijo z dne 12. aprila 1939 ter z dogovorom, sklenjenim med Pavelićem in Cianom dne 15. junija 1941. Glede Grčije pa je izven dvoma, da mora Italija biti v položaju, da lahko kontrolira zunanjo politiko te države.

Na tretjem interesnem področju je Italija samo posredno interesirana. Vanj spadajo vzhodne države tega dela Evrope. Tu hoče Italija v celoti ohraniti in spoštovati narodnostno načelo, vendar z omejitvami, ki se izkažejo potrebne po izkušnjah tako, da to načelo ne krši zgodovinskih pravic zgodovinskih narodov, kakor n. pr. Madžarske.

Ansaldo zaključuje svoj članek z ugotovitvijo, da je italijanska politika v južnovzhodni Evropi takšna, da ne varuje le italijanskih interesov, temveč tudi interese nove Evrope, zgrajene na načelih novega reda.

Konec komunistične organizacije v Franciji

Madžarska agencija INB je na pristojnem mestu v Vichyju zvedela naslednje podrobnosti o pobijanju boljševiškega terorizma v Franciji:

Potem ko se je policiji v oktobru l. 1941 posrečilo zapleniti v pariški pokrajini pretežni del strojev in propagandnega gradiva, skupno z 1,600.000 letaki, obenem pa zapreti oba glavna voditelja organizacije Clauda Vincenta in bivšega člana osrednjega odbora komunistične stranke Dutilleula, se je število tajno razširjevanih letakov takoj znižalo za dobrih devet desetin, zato pa so se tembolj razmnožili atentati in sabotažna dejanja, proti katerim je bila oblast najprej brez moči. Šele aretacija dveh glavnih teroristov, Faureaua in Bartona, je pripomogla k izsleditvi neke tajne organizacije in s tem je bila že prve tedne tega leta vrsta atentatov zaključena.

Istočasno so oblasti tudi na nezasedenem ozemlju vodile akcijo za onemogočenje nadaljnjega delovanja tajne organizacije stranke. V Lyonu se je policiji posrečilo aretirati glavnega voditelja prepovedane organizacije na vsem nezasedenem ozemlju. Navzlic daljnosežni decentralizaciji, ki je bila izvedena v okviru stranke in zaradi katere se posamezni zaupniki med seboj niti poznali niso, je bilo vendarle mogoče popolnoma zatreti delovanje komunistične stranke. Ti uspehi bodo šele sedaj pokazali svoje sadove, kakor je bilo šele sedaj mogoče presoditi tudi zlo boljševiške akcije po premirju. Atentati boljševikov so veljali življenje več sto talcev, med tem ko so resno zavrli nemško-francosko spravo ter s tem povratek vojnih ujetnikov, ukinitev demarkacijske črte in olajšave pogojev premirja. Komunizem je tudi v Franciji pokazal, da je sovražnik države in Evrope.

Volilna kampanja na Japonskem

Tokio, 9. aprila. s. Jutri se prične na Japonskem volilna kampanja. Volitve bodo 30. aprila. Doslej se je prijavilo za izvolitev 927 kandidatov. 544 jih stopa prvič v volilno kampanjo, 331 jih pripada dosedanjemu parlamentu, 52 pa jih je bilo v prejšnjih zbornicah. Zveza za oporo trona je postavila 403 kandidate. Japonska poslanska zbornica šteje 466 članov.

Nenavadna nesreča v Rumuniji

Bukarešta, 9. aprila. s. V pokrajini Ardeş je nastal nenadno velik vdor zemlje, ki je zasul nad 20 kmečkih hiš. Naravnost po naključju so se ljudje še o pravem času rešili.

Hrvatski praznik v Ljubljani

Ljubljana, 9. aprila

Neodvisna Država Hrvatska je bila ustanovljena 10. aprila 1941. Prva obletnica njene ustanovitve se bo praznovala v Zagrebu in po vsej Hrvatski na najsvečanejši način. Tudi tukajšnji konzulat Neodvisne Države Hrvatske priredi proslavo tega zgodovinskega spominskega dne. Jutri 10. t. m. bo ob 10. dopoldne v stolnici svečana zahvalna služba božja. Ob 11.30 bo sprejemal konzul v beli dvorani hotela Union čestitke za obletnico ustanovitve Hrvatske. Obenem bo prirejen sprejem tudi za hrvatsko kolonijo Ljubljanske pokrajine. Tem potom se pozivajo vsi Hrvati, bivajoči stalno ali začasno v Ljubljani, da izvolijo prisostvovati tem prireditvam.

Istega dne zvečer bo g. konzul sprejemal predstavnike oblasti.

Obisk slovaškega notranjega ministra v Zagrebu

Bratislava, 9. apri.. d. Podpredsednik slovaške vlade in notranji minister Šano Mach je odpotoval v Zagreb, kjer bo prisostvoval svečanosti ob proslavi prve obletnice ustanovitve Neodvisne Države Hrvatske. Pred odhodom je imel Šano Mach razgovor s predsednikom Tiso in min. predsednikom Tuko. Novinarjem je minister Šano Mach poudaril tradicionalno prijateljstvo med Slovaško in Hrvatsko, ki sta povezani tudi po skupnosti svoje usode.

Hvaležnost Bolgarije

Sofija, 9. aprila. s. Prvo obletnico zmage osi na Balkanu, ki se sklada z obletnico zasedbe Makedonije in Egejske Trakije, so po vsej Bolgariji svečano praznovali. Italijanski poslanik v Sofiji je ob tej priliki prejel na stotine brzojavk iz vseh krajev, od županov, političnih prvakov, bojevniških, delavskih in kmečkih organizacij. V brzojavkah izražajo ljudje globoko zahvalo bolgarskega naroda fašistični Italiji in tople želje za Kralja in Imperatorja, za Duceja ter za uspeh italijanskega orožja. V neki brzojavki je 7.500 kmetov prosilo italijanskega poslanika, naj Duceju tolmači njihovo globoko simpatijo in vdanost vsega bolgarskega naroda spričo velikodušne pomoči Italije pri osvoboditvi Makedonije in Trakije.

Rumunski finančni minister v Italiji

Bukarešta, 9. apr. d. Uradno javljajo, da je rumunski finančni minister Stoenescu v sredo odpotoval v Italijo, kjer se bo udeležil otvoritve velesejma v Milanu in »Bienala« v Benetkah. Istočasno je odpotoval v Italijo tudi državni podtajnik v rumunskem propagandnem ministrstvu prof. Marcu, ki bo v Benetkah sodeloval na kongresu unije nacionalnih novinarskih organizacijah.

Delo »partizanov«

Ljubljana, 9. aprila

Okoli polnoči dne 6. t. m. je v občini Mirna (Brezovica) neki Marn Ivan, poljedelec, star 28 let, komunist, skupaj z dvema drugima še vedno neznanima osebama, ki sta bili oboroženi s strojnico, dvema puškama in pištolo, napadel delavca Kolenca Franceta, starega 50 let, v njegovem stanovanju in ubil njega, ženo, 4letno hčerko in hudo ranil 17letnega sina Franceta.

Proces o atentatu na poslanika Papena

Ankara, 9. apr. d. V včerajšnji razpravi proti teroristom, ki so skušali izvršiti atentat na nemškega poslanika Papena, je prišlo ponovno do sporov med obema sovjetskima soobtožencema Pavlovom in Kornilovom ter predsednikom sodišča odnosno državnim tožilcem. Soobtoženi Pavlov se je branil podpisati protokol o svojem zaslišanju. Predsednik sodišča je nato izjavil, da odklonitev podpisa sodišča ne bo pripravilo do tega, da ne bi nadaljevalo razprave. Prav tako je državni tožilec izjavil, da odklonitev podpisa ne bi mogla opravičiti odložitve razprave in zaslševanja povabljenih prič. Po kratkem posvetovanju se je sodišče navzlic temu odločilo odložiti razpravo, ki se bo nadaljevala šele 15. aprila.

Demanti o potovanju kralja Leopolda v Italijo

Berlin, 9. apr. Kakor poroča »Dienst aus Deutschland«, pristojni krogi v Berlinu nič ne vedo o nekem dozdevnem političnem potovanju belgijskega kralja Leopolda v Italijo in pripominjajo, da ni doslej nastopilo ničesar, kar bi moglo spremeniti položaj belgijskega kralja. (Piccolo.)

Aretacija zarotniške družbe na Madžarskem

Budimpešta, 8. aprila. Uradno poročilo madžarske brzojavne agencije javlja iz Győra, da so agenti v sovražni službi pripravljali v tem kraju sabotažno dejanje velikega obsega, skrbno nadzorstvo policijskih oblasti pa je še ob pravem času preprečilo izvedbo načrta. Na poizvedbe policije je bilo aretiranih več ljudi, ki so pripravljali razna sabotažna dejanja. Po večini so Židje in boljševiški agenti, pri katerih so oblasti našle velike količine razstreliva. Vsi aretiranci bodo izročeni posebnemu vojaškemu sodišču, ki jih bo sodilo zlasti zaradi priprav za izvršitev atentata na tvornico lokomotiv. (Piccolo).

Nadaljnje omejitve v potrošnji bencina v Ameriki

Buenos Aires, 9. aprila. s. Iz Washingtona poročajo, da je podpredsednik odbora za koordinacijo petrolejske produkcije Ralph Dawies izjavil, da bo treba še nadalje omejiti potrošnjo bencina v civilnem prometu. Kolikor je bilo mogoče izvedeti, je računati s 33% omejitvijo potrošnje bencina v Zedinjenih državah. Predvsem pa bodo omejili potrošnjo bencina na vzhodni in severni obali Pacifiškega oceana.

Zaplemba židovskega imetja na Slovaškem

Bratislava, 9. aprila. s. V Slovaški je bilo z včerajšnjim dnem zaplenjeno premoženje Židov in židovskih verskih občin.

Gospodarstvo

Oskrba Evrope s pšenico

Po korigiranih in končnih podatkih Mednarodnega poljedelskega instituta v Rimu je bil celotni svetovni pridelek pšenice v letu 1941. enak predlanskemu. V Evropi so bili izgledi za letino prvotno boljši, končno pa je bil evropski pridelek (brez Sovjetske Rusije) pri 400 milijonih meterskih stotov sicer boljši kako prejšnje leto, vendar pod povprečjem.

Celotna potrošnja pšenice je znašala pred vojno v Evropi 530 milijonov meterskih stotov, povprečni pridelek pa se je gibal v višini 435 milijonov meterskih stotov, tako da je znašal povprečni letni primanjkljaj, ki ga je morala Evropa uvoziti iz izvenevropskih držav, 95 milijonov meterskih stotov. Pretežni del tega primanjkljaja pa je odpadel na Anglijo. Celinska Evropa je pred vojno pridelala povprečno 415 milijonov meterskih stotov in pri potrošnji v višini 450 milijonov meterskih stotov pa je znašal primanjkljaj le 35 milijonov meterskih stotov. Spričo slabše lanske letine bi bil ta primanjkljaj sedaj seveda večji, če ne bi bilo v skoro vseh evropskih državah uvedeno racioniranje. Evropske nevtralne države uvažajo le še razmeroma majhne količine iz izvenevropskih držav. Tako prihaja nekaj pšenice v Španijo in Portugalsko, majhne količine pridejo v Švico, Francija pa uvaža nekaj pšenice iz Severne Afrike.

Drugačen razvoj kaže lanska letina v prekomorskih deželah, zlasti v Severni Ameriki, kjer se kopičijo neprodane rezerve pšenice. Kanada je bila lani, ker ne more prodati svojih presežkov, primorana zmanjšati s pšenico posejano površino za 22%. Toda imela je ugodno letino in tako sta Kanada in Zedinjene države lani pridelali 348 milijonov meterskih stotov. Severna Amerika je imela že četrto leto nadpovprečno letino, kar pa je prineslo tako Kanadi kakor Zedinjenim državam le še nove skrbi, saj so se že v prejšnjih treh letih neprodane zaloge (ob koncu žitnega leta) povečale od 48 na 228 milijonov meterskih stotov, sedaj pa je prišteti še presežek lanskega leta, ki znaša 60 milijonov meterskih stotov, tako da bo imela samo Severna Amerika ob novi letini v začetku avgusta letošnjega leta neprodanih 290 milijonov meterskih stotov pšenice, kar je znatno več, kakor znaša enoletna potrošnja Severne Amerike.

Afrika je lani zabeležila nadpovprečni pridelek 40 milijonov meterskih stotov, pridelek Azije pa se ceni na okrog 180 milijonov meterskih stotov, kar je tudi nad povprečjem. Uvozne države v Aziji bodo imele tudi letos težave pri uvozu predvsem zaradi pomanjkanja tonaže. Od pridelka Južne Amerike, ki se ceni na 77 milijonov meterskih stotov odpadejo tri četrtine na Argentino. Letošnji pridelek Argentine je sicer za 12% manjši nego v prejšnjem letu, navzlic temu ima Argentina velike skrbi, kam bo izvozila pšenico spričo velikih starih zalog, ki znašajo 30 milijonov meterskih stotov, in spričo okolnosti, da mora Argentina približno polovico svojega pridelka prodati drugam. Četudi bi Argentini uspelo 12 do 13 milijonov stotov prodati v ostale južnoameriške države, bo imela v avgustu letošnjega leta neprodano rezervo v višini 55 milijonov meterskih stotov.

Pridelek v Oceaniji (Avstralija in Nova Zelandija) se ceni na 47 milijonov meterskih stotov. Dve tretjine pridelka bi morali Avstralija in Nova Zelandija izvoziti, kar pa povzroča prav tako velike težave.

Skupno bodo znašale 1. avgusta t. l. neprodane rezerve pšenice samo v Severni Ameriki, Argentiniji in Avstraliji okrog 380 milijonov meterskih stotov, medtem ko znaša v normalnih razmerah enoletna svetovna uvozna potreba le 150 milijonov meterskih stotov. Gornje številke najbolj zgovorno slikajo težaven položaj prekomorskih držav zaradi popolnega zastoja pri izvozu pšenice na evropsko tržišče, saj zadostujejo neprodane rezerve Severne Amerike, Argentine in Avstralije za kritje celotne svetovne uvozne potrebe za dve in pol leti.

Prepoved uporabe usnja za izdelovanje kovčkov, torbic in tapetniških izdelkov

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je glede na potrebo, da se prepove uporabljanje usnja za izdelavo kovčkov, torbic, vozne opreme, tapetniških predmetov, hišne oprave in krznarskih izdelkov vobče izdal naredbo o določilih za uporabljanje usnja, ki je objavljena v »Službenem listu« 8. t. m. in je s tem dnem stopila v veljavo.

Od dne objave te naredbe je prepovedano izdelovanje kovčkov, torbic, vozne opreme, tapetniških predmetov, hišne oprave in krznarskih izdelkov vobče iz kakršne koli vrste domačega usnja ali kakorkoli v Ljubljansko pokrajino uvoženega usnja, in sicer za uporabo civilnega prebivalstva, ne glede na težo, obliko in velikost. Od prepovedi so izvzeti predmeti za rabo Oborožene Sile; nadalje so izvzete vprežne potrebščine kakor tudi potrebščine za tehnično, znanstveno in zdravstveno rabo. Prepoveduje se strojenje kož, ki se rabijo izključno za navedene predmete, katerih izdelovanje je prepovedano.

V 10 dneh od dne objave te naredbe, to je do 18. t. m., morajo industrijci, obrtniki in trgovci prijaviti Zbornici za trgovino in industrijo predmete, katerih izdelovanje je po tej naredbi prepovedano in ki jih imajo na dan objave te naredbe v zalogi ali pa v delu pri ustreznih podjetjih. Prijava, ki se predloži v dveh primerkih, od katerih se eden vidira in vrne prijavitelju, mora navajati tudi cene, po katerih so ti predmeti naprodaj, skladno z veljavnimi predpisi o zapori cen.

Strojene kože, ki so bile določene za izdelovanje prepovedanih predmetov in so v zalogi pri industrijcih, trgovcih in obrtnikih na dan objave te naredbe, se smejo uporabiti zgolj za namene, dovoljene po tej naredbi in drugih veljavnih predpisih. Smejo se torej prodajati samo za spredaj navedeno rabo in za rabo, ki se morda dovoli s poznejšimi navodili. V ta namen morajo podjetja v posebnih prejemnih in oddajnih knjigah, vidiranih od Zbornice za TI, zapisovati zaloge in poznejši promet s tem blagom.

Industrijci, obrtniki in trgovci morajo v enem mesecu od dne objave te naredbe prijaviti tudi Pokrajinski zvezi delodajalcev (Združenju industrijcev in obrtnikov) te zaloge na posebnih obrazcih, ki jih pripravi ta zveza.

Kršitelji določb te naredbe se kaznujejo, če dejanje ni huje kaznivo, po postopku iz naredbe z dne 26. januarja t. l. št. 8. v denarju do 5000 lir ali z zaporom do dveh mesecev. V hujših primerih se izreče poleg denarne kazni tudi zapor. Poleg tega se lahko začasno odvzame obrtna pravica ali predlaga trajni odvzem obrtne pravice, kakor tudi odredi zaplemba blaga.

Nikljasti novci po 20 cent. se vzamejo iz prometa do 30. t. m.

V »Službenem listu« za Ljubljansko pokrajino je objavljena objava Visokega Komisarja za Ljubljansko pokrajino, po kateri se s 30. aprilom 1942-XX vzamejo iz prometa novci po 20 centezimov iz čistega niklja, s 30. junijem 1942-XX pa izgubijo zakonito plačilno moč. Po tem dnevu javne blagajne ne smejo sprejemati teh novcev kot plačilno sredstvo, imetniki pa jih smejo še kasneje predlagati finančnim blagajnam, ki jih odvedejo kr. kovnici po njih kovinski vrednosti.

Predpisi za potrošnjo plina

Ker je v zvezi s sedanjimi dobavami črnega premoga nujno potrebno, da se uporabijo posebni ukrepi za omejitev potrošnje plina iz črnega premoga, je Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino izdal naredbo o potrošnji plina, ki je objavljena v »Službenem listu« z dne 8. aprila in določa naslednje:

Podjetjem, ki oddajajo plin, pridobljen v celoti ali deloma z destilacijo črnega premoga ali po drugih načinih, se prepovedujejo nove instalacije ali razširitve že obstoječih napeljav, četudi bi bile nove priključitve ali razširitve napeljav določene s posebnimi pogodbami, sklenjenimi pred 31. julijem lanskega leta. Visoki komisar sme v izjemnih primerih in po svojem neprezivnem preudarku dovoliti nove plinske instalacije in razširjenje že obstoječih napeljav. Do nove odredbe se omejuje potrošnja plina na normalni pritisk dnevno na 10 ur.

Kršitelji določb te naredbe se kaznujejo po postopku iz naredbe z dne 26. januarja t. l. št. 8 v denarju do 5000 lir ali z zaporom do dveh mesecev, v hujših primerih pa se smeta izreči denarna in zaporna kazen.

Gospodarske vesti

= **Iz Hrvatskega gospodarstva.** V Zagrebu je bila ustanovljena družba Mannesmannove cevi in železo d. d., in sicer z glavnico 9 milijonov kun. — Upravni odbor novoustanovljenega Bančnega društva za Hrvatsko je izvolil za predsednika zavoda Nikolo Berkoviča, za podpredsednika pa dr. Jožefa Johama (kot predstavnika zavoda Kreditanstalt-Bankverein, Dunaj).

= **Tudi Nemčija je ukinila nedeljski počitek pri kmetijskih delih.** Nedavno smo poročali, da je madžarska vlada odredila ukinjenje nedeljskega počitka pri kmetijskih delih z izjemo velikonočne nedelje, in sicer zaradi tega, ker je bila letošnja zima dolgotrajna in je treba sedaj ob nastopu toplejšega vremena izkoristiti vsak dan. Sedaj je tudi nemški notranji državni minister za letošnje leto suspendiral določbe, po katerih ima kmetijsko delavstvo ob nedeljah prosto. V utemeljitvi navaja nemški državni notranji minister, da je treba razpoložljivi čas do skrajnosti izkoristiti za poljska dela in po možnosti ta dela izvršiti tudi ob nedeljah in praznikih. Zato so tudi kmetijski delavci dolžni na zahtevo delodajalca delati ob nedeljah in praznikih, kajti zagotovitev prehrane ne sme trpeti zaradi ozkosrčnega tolmačenja obstoječih predpisov.

= **Svetovna proizvodnja zlata in srebra.** Po podatkih južnoafriških družb za izkoriščanje zlatih rudnikov je znašala v letu 1941 svetovna proizvodnja zlata 40.9 milijona unč (prejšnje leto 41 milijonov). Po dolgi vrsti let je proizvodnja prvikrat za malenkost nazadovala. Od celotne proizvodnje je odpadlo na južnoafriško unijo 14.4 milijonov unč (14.1), na Kanado 5.3 (5.3), na Zedinjene države 4.7 (4.8), na Avstralijo 1.5 (1.6), na Filipine 1.2 (1.1), na Mehiko 0.9 (0.9) in na Rolezijo 0.8 (0.8) milijona unč. Svetovna proizvodnja srebra pa se ceni na 268 milijonov unč (prejšnje leto 274).

= **Damski čevlji iz ribjega usnja.** Šele pred leti je uspelo po dolgotrajnih poskusih v Nemčiji in na Danskem najti postopek za strojenje ribjih kož. Usnje, ki ga sedaj pridobivajo iz ribjih kož, je dobro uporabno ne samo za galanterijska in knjigoveška dela, temveč tudi za čevlje. Prvotno so na Danskem izdelovali iz ribjega usnja samo luksuzne čevlje, sedaj pa so začeli izdelovati iz tega usnja tudi močnejše čevlje. Danska industrija usnja predela sedaj dnevno 10.000 ribjih kož, kar zadostuje za okrog 100 parov damskih čevljev. Danska je začela take čevlje že izvažati v druge države.

= **Omejitev potrošnje papirja v Srbiji.** Nedavno ustanovljena centrala za kemično industrijo v Beogradu je odredila popis vseh zalog papirja v deželi. Obenem so bile predpisane omejitve glede potrošnje papirja. Za zasebnike in za urade je predpisana maksimalna mesečna potrošnja pisemskega papirja. Tiskovni papir se sme prodajati samo tiskarnam in založnikom in sicer do največje količine 50 kg, za nakup večjih količin pa je potrebno posebno dovoljenje. Določena je tudi maksimalna potrošnja ovojnega papirja v trgovinah.

= **Gradnja svobodne luke v Novem Sadu.** Kakor smo že poročali, se je odločila madžarska vlada v Novem Sadu zgraditi svobodno luko, ki naj bremeni budimpeštansko svobodno luko v Czepelu. Že lani v jeseni so pričeli graditi obrežno zidovje, postavili so tudi velik žerjav. Za nadaljevanje del je te dni posebna komisija iz Novega Sada odpotovala v Budimpešto, da tam proučí naprave v czepelski svobodni luki. Sredstva za izgraditev novosadske svobodne luke so že zasigurana.

Sicilija v vojni dobi

Spričo borb v Sredozemlju stoji Sicilija venomer v ospredju evropskega zanimanja, čeprav se o njej le malo govori in piše. »Kölnische Zeitung« je objavila v velikonočni številki obširnejši članek izpod peresa svojega rimskega poročevalca dr. Gustava Hockeja, ki med drugim takole opisuje današnje življenje na Siciliji:

Messina ni med najlepšimi kraji v Siciliji. Strahotni potres 1908, ki je v nekaj sekundah usmrtil 84.000 ljudi, je vse preteklo zabrisal in je vsemu novemu vtisnil pečat nujnosti. Vse, kar je v bohotnem zalivu na novo ustvarila človeška roka, se zdi delo nestrpne improvizacije s potezami trpljenja in volje. »Vhodna vrata« na Sicilijo se zdijo zgrajena v največji naglici. Vendar ima to mesto s svojim nemirom že čar bližnjega juga, ki se dotika orienta. Tu srečujemo mnogo nasprotij. Messina je starejša kakor Roma in vendar je najmodernejše mesto Italije. Že 1783 in 1894 jo je rušil potres. Vsakokrat je nastalo novo mesto kakor iz otroških igračk, kljubujoče uničujočemu ropotu izpod Etne. Noben sicilski kraj ne razodeva toliko tragike in veličine sicilskega otoka.

Toda najtežje socialne težave so že premoščene. Velike izvozne in špedicijske tvrdke so znale rešiti svoje naloge z novimi sredstvi. Sicilska okretnost in skromna prilagodljivost sta pripomogli, da Messina kljubuje novim razmeram.

Močno je lilo, kakor pač lije na sicilskih obalah v deževni dobi. Poiskal sem zavetja v majhni kavarni, kamor so se nekateri moški umaknili pred dežjem in se živahno razgovarjali. Brž sem se priključil razgovoru in izvedel ob vroči kavi vse, kar se tu dogaja. Malokatera italijanska pokrajina čuti vojno v vojaškem in gospodarskem pogledu tako živo kakor Sicilija. To je jasno. Toda čut za nevarnost (pericolosità) je Sicilijancu v krvi. Imel sem priliko spoznavati in razmišljati o sicilskem narodnem značaju. Sirena je zatulila, bližal se je letalski napad. Iz kavarnice sem šel po ulici, ne da bi vedel kam, ko me je neki stražnik s tropsko čelado na glavi in v gumijastem plašču potisnil za široke duri. Znašel sem se v vestibulu nekega kinematografa. Družba mladih deklet in mladeničev je stala nekoliko prezebla v dvorani, polni pisanih plakatov, in je otresala deževne kaplje s plaščev in dežnikov. Pridržan molk je podčrtaval pomen takihle trenutkov, ki se tu gotovo večkrat ponavljajo. Kakor sem mogel med priprtimi vrati opazovati, so se na cesti nekateri izmuznili stražnikom in hiteli tja, kamor so bili namenjeni. Mesto je utihnilo, tramvaji so se ustavili, samo tu in tam je zažvižgal piš in prinesel nove šope dežja. Ogledoval sem lepake, ki pričujejo še o nekem ameriškem filmu. To je pač samo še preostanek, kajti zdaj je mednarodna filmska izmenjava z Zedinjenimi državami prekinjena. — Pesniki so ta občutek že večkrat cenili. Z vojnimi dogodki se je pa ta občutek na Siciliji le še stopnjeval.

Alarm ni trajal dolgo. Z živahno nasmejanimi dekleti in mladeniči sem zapustil vestibul in šel dalje, iskat kak hotel. Slednjič sem dobil prav prijazno sobico. V hotelskem hallu so bili trgovci in oficirji. Ko sem se čez čas vrnil iz sobice v hall, se slika ni dosti spremenila. Vsedel sem se v bar in naročil vermut. Ugotovil sem, da se je okolje tudi tu stiliziralo v špartanskem smislu: odpadlo je vsako nepotrebno razkošje. Poleg mene je sedel na visokem stolu, kakršni so tu v navadi, negovan štiridesetletnik skromne elegance, ki je načel pogovor z menoj. Posestnik je, iz srednje Sicilije, ima prostrane nasade lešnikov in je prišel poizvedovat v Messino, kako bo z delovnimi močmi. Nedavno prej je bil v Italiji razglašen zakon o civilni mobilizaciji in o njem se je vsestransko razpravljalo. Na Siciliji so v pogledu obdelovanja zemlje važna tri vprašanja: splošno izboljšanje zemlje, odstranitev močvirij in povodnjavanje, s temi pa so v zvezi socialna vprašanja, zlasti kolonizacija. Z novimi vojnimi deli bodo ti načrti opravljeni. Kmetijstvo, cestne gradnje in obrambne naprave zahtevajo strnitev naporov. Čvrsta volja, ki sega tudi v najbolj oddaljene kotičke in predele, je zagrabila Sicilijo. Notranje naloge, izvršene v vojni dobi, bodo pokazale praktične načine tudi za bodočnost. Ni dvoma, da bodo vojni gospodarski ukrepi na Siciliji v marsikaterem pogledu podobni produkcijski zmožnosti v severni Italiji.

Tako je besedoval moj neznanec. Skupno sva zapustila hotel in šla h kosilu. Uživala sva tiste čudovite sredozemske ribe, ki jih love v tem območju, ki pa so v vojni zaradi omejenega ribištva vsekakor nekoliko redkejše. Ločila sva se naposled s pozdravom, ki je postal tu v navadi. To je beseda »vincere«, zakljućna Mussolinijeva beseda v govoru dne 10. junija 1940, ko je Italija stopila v vojno. To besedo vidiš povsod, na pisemskih ovojih kakor v tramvajih, na filmskih platnih, v restavracijah, na otroških igračah in hišnih stenah. Celo najmanjši dobavitelj zaključuje svoje skromne račune s tem vzklikom.

Nekateri obiski in nakupi so me proti večeru povedli v različne dele mesta. Podoba vojne se je zgoščevala. Nisem mogel opaziti ne ene besede, ne enega obraza, nobene odločitve, ki ne bi bila pod vplivom vsega, kar se dogaja. Italijanska vojna je zlasti postala vojna južne Italije, pri čemer je v prvi vrsti Sicilija velika prirodna ploščad, ščit in obramba. Ne samo bližina Malte, marveč sicilski preliv in s tem v zvezi nadzorovanje angleškega prevažanja ter bližina severno-afriške obale — vse to je napravilo Sicilijo — kakor v teku zgodovine — spet za ključ med obema celinama.

Kako Japonci osvajajo Birmo

Domačini jih povsod prijazno sprejemajo, zatrjujejo japonski in tudi angleški vojni poročevalci

Predhodnica japonskih čet, ki so prodirale po dolini reke Salveen, je bila sestavljena iz tankovskega oddelka. Nihče ni mogel misliti, da bodo japonske čete prekoračile 5000 metrov visoko gorovje Šan, čez katerega doslej ni šla še nobena vojska. Tudi tisti, ki so dopuščali možnost, da smelo dejanje uspe pešcem, niso niti pomislili na to, da bodo šli čez gorovje tudi tanki in topništvo.

Japonske pionirske čete so zgradile v kratkih dveh mesecih cesto čez pogorje. Delo je bilo opravljeno v popolni tajnosti, tako da za gradnjo ceste niso vedeli niti na samem Japonskem. Ko so prvi tanki prevozili cesto in se povzpeli na vrhove, s katerih se je videla vsa dolina Salveena, se je začela sušna doba. Vladala je strašna vročina, zemlja pa je bila popolnoma suha in se je pretvarjala v prah. Ceste so bile pokrite s prahom v višini 30 do 50 cm, in ko so se prvi tanki spustili v nižino, so se dvigali velikanski oblaki belega prahu. Ta droben prah je prodiral v vsako razpoko. Izgledali smo kakor bi nas kdo potresel z apnom. V dolini so bile ceste v obupnem stanju: razrite in polne kamenja, tako da so tanki le z največjo težavo lahko vozili naprej. Vročina je bila tolikšna, da je bila toplota v tankih stalno 40 stopinj Celzija.

Prehod čez reko Salveen, do katere so japonske čete hitro prispele, je bilo delo posebnega strateškega pomena. Štirje oddelki so spretno obšli sovražnika in jim je uspelo priti preko reke na njenem izlivu. S tem se je posrečilo vezati glavno sovražnikovo moč na tem delu fronte. V istem času pa so se glavne japonske sile izkrcale na Martabanu. Za to je bilo treba seveda nekaj dnevnih priprav. Da bi prikrito razmestili svoje čete, Japonci niso odgovarjali na napade angleškega topništva, samo da ne bi izdali svojega položaja in pokazali svoje moči. Medtem so birmanski domačini, ki povsod prijateljsko sprejemajo japonske čete in jim v vsem pomagajo, zbrali v okolici 40 čolnov in jih dali na razpolago Japoncem. Na teh čolnih je krenil prvi oddelek čez reko. Koma so se čolni z vojaki oddaljili od obale, se je razlegel skozi noč zamolkli zvok gonga in v vasi na nasprotnem bregu so na mah ugasnile luči. Vojakom je postalo neprijetno, ker so sumili, da jih je sovražnik opazil. Oni, ki so ostali na obali, in oni, ki so bili v čolnih, so prisluškovali pritajenim dihom, kdaj jih bo sovražnik napadel z brega na drugi strani reke. Toda niti strel ni padel, izkrcavanje se je končalo brez motnje. Še bolj so se vojaki začudili, ko so prišli na nasprotno obalo in opazili pred seboj gomilo domačinov. Zvok gonga je bil njihovo znamenje, da so zapustili hiše in se zbrali na obali ter pozdravili Japonce.

Navodila za dopisovanje z vojnimi ujetniki

Italijanski Rdeči križ, Poizvedovalni urad za vojne ujetnike, **Roma,** Via Puglie 6, **objavlja navodila za dopisovanje z vojnimi ujetniki,** sestavljena dogovorno s prometnim ministrstvom in drugimi prizadetimi oblastmi. Ta določila veljajo samo za vojne ujetnike — pripadnike kralj. ital. vojske.

1. Korespondenca za vojne ujetnike (pisma in dopisnice) se lahko pošilja neposredno po pošti, poštnine prosto, in se odda v poštni nabiralnik. Ne smejo se pošiljati razglednice ali zalepke.

2. Pisma se morajo pisati na tankem, nekvadriranem papirju, v ovitku iz tankega papirja brez podlage; zadaj naj bo **ime, priimek in naslov pošiljatelja.** Ne smejo se prilagati fotografije pokrajin ali krajev vojaške važnosti, izrezki iz časopisov, cigarete, pisemski papir in ovitki in bianco, znamke, papirnat denar, notni papir in bianco ali popisan, zapiski s številkami ali stenografirani. Dopuščene so osebne fotografije brez pokrajinskega ozadja in nenalepljene. Vsa korespondenca, ki se ne bi ujemala z gornjimi določili, ali bi vsebovala podatke vojaškega značaja ali bi mogla kakor koli koristiti sovražniku, se ne bo odpremila dalje.

3. Pisma za vojne ujetnike morajo imeti na ovitku zgoraj napis: **»Posta prigionieri di guerra«** in pod tem besedilom čitljivo napisano: čin, priimek, ime. Število vojnega ujetnika, številko ali ime taborišča in države, kjer je ujetnik interniran. Na dopisnicah je pisati vse te podatke v prostoru, ki je namenjen za naslov.

4. Za one ujetnike, katerih natančni naslov ni znan, je treba naslavljati korespondenco takole:

Za ujetnike v Vzhodni Afriki in Keniji:
P. O. W. CAMP **East Africa Command** —

Za ujetnike v Egiptu in Palestini:
P. O. W. **Chief Postal centre M. E. — Egypt** —

Za ujetnike v Indiji:
P. O. W. **General Post Office — Bombay — British India** —

Za ujetnike v Južni Afriki:
P. O. W. CAMP — **union OF South Africa**

Za ujetnike v Avstraliji:
P. O. W. **Chief Postal centre — Sydney — (Australia).**

5. Pošiljke se lahko odpremljajo po zračni pošti Chiasso — Jeruzalem za ujetnike v Južni Afriki, v Vzhodni Afriki, vštevši Kenijo in Tanganjiko, in v Britansko Indijo, morajo pa biti frankirane v Italiji.

Ta korespondenca se odpremlja po zračni poti do Sofije, od tam z običajno pošto v Jeruzalem in odtod zopet po zračni poti.

Kdor se hoče poslužiti zračne pošte, mora uporabljati za pismo in ovitek (brez podloge) najlažji papir; pismo ne sme več tehtati kot 5 g.

Naslov ujetnika mora biti napisan po gornjih določbah.

Razen tega mora biti napisano na ovitku zgoraj: **»Posta aerea Per prigionieri di guerra — via Chiasso — Gerusalemme«** —.

Ta pisma morajo biti frankirana z italijanskimi znamkami za zračno pošto (ali tudi z navadnimi) v spodaj navedenem znesku, ki ga je treba plačati za pot po zračni pošti, medtem ko je navadna odprema poštnine prosta.

Južna Afrika, Vzhodna Afrika s Kenijo in Tanganjiko in Britanska Indija L 2.50.

S tem novim načinom se ukinja služba, ki sta jo tuk. urad za vojne ujetnike in mednarodni odbor RK v Ženevi (zmednarodnimi kuponi po L 2.50) opravljala doslej; pisma se lahko vržejo v vsak poštni nabiralnik.

Zračni poštni promet z Avstralijo in Novo Zelandijo je za sedaj ukinjen.

6. Za Veliko Britanijo in Kanado se uporablja zračna poštna zveza službeno brez poštnine, treba pa je napisati na ovitku zgoraj: **»Posta aerea per prigionieri di guerra — via Roma — Lisbona«** in pisma ne smejo biti težja od 5 g.

Priporoča se, naj se tedensko ne piše več ko eno pismo ali dopisnica.

INSERIRAJTE V „JUTRU“!

Novi najemniki v kočevskih vaseh

Dol. Toplice, 9. aprila

Družba »Emona«, ki je prevzela v oskrbo in upravo posestva preseljenih Kočevarjev, oddaja sedaj posestva v najem, za enkrat do konca meseca oktobra, ko bodo pospravljeni poljski pridelki. Mnogo posestev je že oddanih, je pa še precej zemljišča, ki se bo še oddalo v najem interesentom. V nižjeh legah je bilo zanimanje za prevzem posestev precejšnje, manjše pa v goratih in oddaljenejših krajih. Najemniki posestev bodo plačevali najemnino v naravi, in sicer četrtino pridelka, poleg tega na vsak hektar 12 jajc in določeno število kokoši.

Med interesenti je bilo mnogo domačinov iz sosednih krajev, ki nimajo svoje lastne zemlje, in pa tudi takih, ki nimajo za številno družino dovolj lastne zemlje, na kateri bi pridelali zadostno količino živil.

Kočevska polja so rodovitna in obeta biti pridelek na dobro obdelani zemlji precejšen. Tod je tudi dovolj dobre živinske krme, saj so jo Kočevarji vsako leto odprodali velike množine, čeprav so tudi sami imeli precej lepo rejene živine. »Emona« daje v najem tudi vinograde pod istimi pogoji. Jesensko grabljenje listja po obširnih kočevskih gozdovih bo dovoljeno pod gotovimi pogoji.

Reflektanti za izpraznjene obrtniške lokale bodo povabljeni na določeni dan na lice mesta in se bodo lokali oddali najboljšemu ponudniku. Obrtniški, zlasti gostilniški lokali so v večjih vaseh priznano dobro oskrbovani in nudijo lep dohodek, zato je tudi zanimanje za te lokale precejšnje. Tako bodo v kratkem doslej prazne kočevske vasice zopet oživele in na bližnjih poljih se bo pričelo koristno delo.

Dva tabora

V velikonočni številki »Kölnische Zeitung« je na uvodnem mestu priobčen daljši članek pod naslovom »Pred odločilnimi meseci«, iz katerega povzemamo naslednje odstavke:

Vojna, ki v njej sodelujemo, nosi označbo »svetovna vojna« z veliko večjo upravičenostjo kakor vojna od leta 1914 do 1918. Tedaj je bila prav za prav samo Evropa pravo prizorišče vojne. Boji v Afriki in Aziji niso imeli odločilnega vpliva, čeprav so bili kdaj pa kdaj zelo hudi in nemalokrat se je zdelo, da so za izid vojne zelo važni. Tudi na svetovnih morjih so se v prvi svetovni vojni pogumno in hrabro borili, toda dandanes imajo sovražna območja geografsko mnogo večjo razširjenost. V pravem pomenu besede jo lahko imenujemo totalna. Vzroki so duhovne politične in tehnične narave.

Narodnosocialistična in fašistična revolucija je preobrazila srca in razum milijonov ljudi in jih pridobila za načelo novega reda. Vedno bolj se širi prepričanje, da je delitev sveta v revne in bogate neprimerna. Na drugi strani pa je bilo dokazov dovolj, da posedujoči niso hoteli prostovoljno odstopiti od svojih dobrin, ki so si jih v teku časa nagrabili. Kljub obljubam in določbam ženevskega statuta zmagoviti narodi iz prve svetovne vojne niso prenehali s sovražnostmi nasproti poraženim. Prejšnja obkoljevalna politika do Nemčije se je nadaljevala v novi obliki. Zaradi tega so se politične napetosti stopnjevale iz dneva v dan, dokler niso leta 1939 dovedle do novega spopada.

Za ogromne razmere, ki jih je zavzela sedanja vojna, niso bila odločilna le politična in svetovnonazorska nasprotja, ampak predvsem napredek tehnike, ki je ustvarila boljše orožje in večje možnosti za obveščevalno službo, ki omogoča pregled dogodkov na daleč med seboj oddaljenih bojiščih. Brez teh tehničnih pridobitev bi bilo enotno, hitro reagirajoče vodstvo operacij, ki se vodijo istočasno skoro po vsem svetu, nemogoče. Nasprotniki so po svojih neuspehih morali že večkrat spoznati, kako težko je duhovno obvladovanje velikega vojaškega aparata. Imeti je treba zdravega duha in dobrih živcev, da človek lahko presodi položaj v lastnih in sovražnih vrstah in da z ustrezajočimi idejami prepoji vrste svojih vojakov. Za uspešno strateško in operativno vodstvo vojne je treba združiti učinkovitost orožja vsakega posameznega vojaka in njegovo hrabrost z mobilizacijo celokupne materialne in duhovne sile zaledja.

Svet se deli danes v dva bojujoča se tabora. Celokupno prebivalstvo zemlje, ki šteje okoli 2.2 milijarde ljudi, je do malega posredno ali neposredno zapleteno v vojno, kajti tudi države in narodi, ki v spopadu niso udeleženi, so zaradi vojne prizadeti. Vsi občutijo, da se borba velikih koalicij zanaša v zadnji kotiček zemeljske krogle. Silam trojne zveze (Nemčija, Italija, Japonska) z njenimi zavezniki stoji nasproti rusko-angloameriški blok s svojimi priveski. Že iz medsebojne oddaljenosti držav je razvidno, kako daleč se širijo bojišča in kako težko mora biti vojaško moč uporabiti tam, kjer je najbolj potrebna. Doslej z velikim uspehom uporabljana britanska metoda, ki je izbegavala neposredno odločitev z orožjem in hotela nasprotnika spraviti na kolena z različnimi blokadami ali ga vsaj tako oslabiti, da bi ne mogel nuditi resnega odpora, ni več uspešna, ker so države trojnega pakta z uspešnimi ofenzivami izbile sovražniku iz rok njegovo staro orožje. V odprtem boju se bo v sedanji vojni odločila njegova usoda.

Iz Novega mesta

n— **Živinski sejem.** Prvi povelikonočni sejem je bil izredno dobro obiskan in so celo kmetje iz najoddaljenejših kočevskih hribov prignali svoje prešiče naprodaj. Skupno je bilo prignanih 446 prešičev in so se cene zanje sukale od 300 do 2400 lir za rep. Kupcev je bilo dosti, med njimi največ novih kočevskih naseljencev, ki so že v dopoldanskih urah pokupili vse prešiče. Prav tako razgibane pa so bile tudi kupčije s konji, ki jih je bilo prignanih 53, od tega večina iz Bele Krajine. Največ kupcev za konje je prišlo iz ljubljanske okolice in Notranjske in menda prvič v zgodovini novomeških sejmov se je zgodilo, da so bili tudi vsi konji do zadnjega repa prodani.

n— **Uradni dan za kontrolo sodov.** Na podlagi čl. 4. Zakona o ureditvi službe kontroliranja mer i pri obče upravnih oblastvih bo 13. in 14. aprila v Novem mestu uradni dan pri postaji za kontrolo sodov, na kar se opozarjajo vsi gostilničarji, vinski trgovci in ostali lastniki sodov.

n— **Škornje je ukradel.** 59letni Jože Dirfeld iz Kočevja je star znanec naših sodišč in njegov kazenski list je s svojimi 24. kaznimi kaj pester. Sodišča od Trieste do Gradca so imela v zadnjih 40 letih nešteto krat z njim opravka in lepa leta je zaradi tatvin moral Jože prebiti po ječah. V ponedeljek mu je sodil mali kazenski senat novomeškega okrožnega sodišča pod predsedstvom s. o. s. Čerčka. Obtožnica, ki jo je zastopal višji državni tožilec Prijatelj, mu je očitala, da je letos 10. marca na potepanju prišpel v Škocjan pri Mokronogu, kjer se je vtihotapil v prvo nadstropje neke hiše in tam ukradel izpred vrat banovinskemu zdravniku dr. Baragi par novih jutastih škornjev v vrednosti 900 lir. Dirfeld je tatvino skesano priznal in se zagovarjal, da jo je izvršil v pijanosti, ker je v pijanosti radi v svetovni vojni dobljenih težkih poškodb neodgovoren za svoja dejanja. Predlog zagovornika, da se pusti obtoženca od izvedencev pregledati kot neodgovornega v stanju pijanosti, je mali kazenski senat zavrnil in obsodil Dirfelda na 5 mesecev strogega zapora in 3 leta izgube častnih pravic.

n— **Oddaja selekcioniranega fižola.** Na podlagi odloka Visokega komisarijata je novomeško okrajno glavarstvo prejelo od Pokrajinske kmetijske šole na Grmu 250 kg selekcioniranega fižola ribničana. Ker je ta selekcija fižola velike vrednosti, se bo gledalo na to, da prejmejo seme samo napredni kmetovalci, ki bodo skrbeli, da se fižol ne bo pomešal z domačim in da se bo čimbolj razširil. V ta namen se bodo razdelile večje količine in sicer od 2 do 10 kg na posameznega posestnika. Zaradi tega naj vsi, ki se zanimajo za ta fižol, pošljejo svoja imena in naslove čimpreje na okrajno glavarstvo. Fižol bodo posestniki dobili na kmetijski šoli na Grmu verjetno proti zamenjavi s čisto odbranim domačim fižolom.

n— **Osebna vest.** Z davčne uprave v Novem mestu je premeščen na davčno upravo v Kočevju priljubljeni uradnik g. Žeslin Rudolf.

n— **Živilske nakaznice.** Mestni prehranjevalni urad je že razdelil živilske nakaznice za april. Kdor je še ni dobil, naj pride v mestno policijsko stražnico. Kdor pa morda ni dobil upravičenega dodatka, naj se zglasi v pisarni prehranjevalnega urada na rotovžu.

OBEŠENČEV HUMOR

Dva razbojnika so nekoč v ponedeljek na vse zgodaj odgnali iz celice, da bosta obešena.

— Lepo se je začel ta teden, pravi prvi.

— Bog ve, ali obešanje kaj boli?«

— Ne vem, odvrne drugi, — tudi mene bodo danes prvič obesili...

Vpliv dobe in okolice na razvoj genija

Pred dnevi smo v »Jutru« v krajšem članku izpregovorili o zanimivem vprašanju: »Kdo je genij?« — V naslednjem še nekaj podrobnega razmotrivanja o vplivu dobe in okolice na razvoj genija.

Poglejmo genije vse do današnjega stoletja. Koliko jih je, za katere z najboljšo voljo ne moremo trditi, da so bili povsem normalni. Filozofi Rousseau, Nietzsche, Schoppenhauer in drugi so trpeli zaradi globoke melanholije. Melanholija, živčna razdraženost in sumničavost pa so prvi znaki duševno razbolelega človeka. Isto stanje opažamo pri prirodoslovcih Galtonu in Newtonu, pri pesnikih in pisateljih: Tassu, Meyerju, Maupassantu, Dostojevskem, Strindbergu in vrsti drugih, nato pri slikarju Van Goghu ter pri skladateljih Schumannu in Wolfu. Da so bili med geniji celo težki psihopati, nam je znano iz življenjepisov Michelangela, Byrona, Grillparzerja in še nekaterih drugih.

Med duševno zdravim in duševno bolnim človekom je velik prehod in moderna zdravniška veda pozna ljudi, ki niso niti docela blazni, niti docela normalni, a ker so neškodljivi za svojo okolico, jih ne zapira v umobolnice. Morda je odstotek popolnoma zdravih ljudi celo mnogo manjši od odstotka takih le delno nenormalnih. Lahko je tak delno duševno bolni na drugi strani izredno bister in po svojem delu za celoto celo mnogo koristnejši nego duševno normalni, ki se je v svojem potrpljenju prepustil preveliki duševni lenobi. Isto velja za genija. Ne moremo še reči o njem, da je zares blazen, če vidimo na njem kake abnormalnosti. Zato pravi biolog Kretschmer: »Genij je z biološkega vidika redka in ekstremna človeška varianta.« Biologija vidi v teh variantah močno zrahljanost duševne strukture, povečano nagnjenje k duševnemu razkroju in v dednosti večje zapreke nasledstva. Prav ta zrahljanost, labilnost in preobčutljivost za razmerja in razlike, to često bizarno nasprotje notranjega življenja z zunanjim ima v sebi pogoj za duševno razsežnost genijevo, za njegove velike strasti in neugnano notranje gonilo k udejstvovanju in ustvarjanju. Demonična bitnost genija je s psihopatskimi črtami tako tesno združena, da biografske analize tega ne morejo vselej razločiti.

Vendar je treba naglasiti, da je pri težkih psihozah vsako koristno duševno delo izključeno, pač pa lahka psihoza v drugače visoko nadarjenem človeku, ki ima tudi vse druge pogoje za to, genijalnost celo pospešuje, saj je zdravnikom znano, kakšna obilnost navdihov se opaža vprav pri akutni shicofreniji v njenem početnem razvoju. Prav tako se vznešeno razpoloženje in bogastvo idej opaža pri razvijajoči se hipomaniji.

Kretschmer v svoji knjigi »Genijalni ljudje« celo naglaša, da bi ostali geniji brez patološkega činitelja, ki nosi s seboj demonični nemir in duševno napetost, le navadni visoko nadarjeni ljudje.

Po filozofskem in kulturnem pojmovanju vrednot je genij ideal človeške vrste. Docela protislovno pa bi bilo, če bi trdili, da vidimo v genijih tudi najvišje stopnje tako duševnega, kakor telesnega zdravja ter sposobnosti v biološkem smislu. Filozofsko in biološko vrednotenje se nikjer tako ostro ne razlikuje kakor vprav pri genijih. In za kulturni razvoj so vendar glavne tiste vrednote, ki so jih geniji ustvarili, ne pa njihovo zdravje.

Največ genijev se poraja na prelomu kulturnih dob, ko nastajajo novi in propadajo stari nazori. Navadno, ko je neka nova kulturna smer na višku svojega razvoja. Renesanse v Italiji si v kiparstvu in slikarstvu ne moremo zamisliti brez njenih glavnih predstavnikov Michelangela in Rafaela Santija. Prav tako ne klasične dobe nemške književnosti brez Goetheja in Schillerja. In v današnji dobi ne nove svetovne politike brez velikih voditeljev.

Vsak narod ima svoje genije-nosilce novih kulturnih dob in množina genijev v kakem narodu ni odvisna le od številčnosti naroda, temveč tudi od njegove splošne kulturne višine. Novih smeri ne ustvarja poedinec kot tak popolnoma sam iz sebe, temveč ima vedno svoje predhodnike in somišljenike. To je kakor pri vrenju. Vre cela snov, a le nekaj delcev doseže površino in tam tudi ostane. Prav tako je z gibanji v narodih. Vse, kar je življenjskega, nastaja, živi in propada, kakor plod v svojem cvetu, razvoju in razkroju. Razkroj se začne, ko postane plod preveč zrel in ne more služiti več svojemu smotru, tedaj, ko se začne porajati v njem nekaj nezdravega. Tu spet naletimo torej na mnenje nekaterih znanstvenikov: kakor je za razvoj poedinega genija potrebno nekaj nezdravega v njem, prav tako je za veliko kulturno gibanje potrebno nekaj nezdravega v stari kulturi. V ljudskih masah se začenja kipenje, ki ga povzročajo vsi mali in večji nezadovoljneži, na katere vpliva nezdravost stare kulture ali politične smeri mnogo bolj učinkovito kakor na ravnodušne in zdrave. To so v prvi vrsti ljudje z razrvano duševnostjo, s psihiatričnega stališča ne docela normalni ljudje, kajti človek, ki se zgolj lagodno počuti v ravnotežju s seboj in okolico, tak ne bo začenjal vojne in revolucije in tak tudi ne bo pisal pesmi in iskal novih poti.

Čim manj je tedaj kdo v ravnotežju sam s seboj, tem lažje ga iztiri iz vsakdanjega tira kak vnanji vzrok; to je: čim manj je zadovoljen sam s seboj in svojo okolico, tem prej mu bo postal ves njegov položaj neznosen in se bo dal premakniti k izrednim dejanjem medtem, ko potrpljenje zdravega še zdaleč ni izčrpano.

Vsi ti, ki ostalo zdravo človeško maso spravijo v valovanje, so na eni strani fanatiki, zagrizeni v novo idejo, so ljudje z močnimi afekti, sanjači in preroki, na drugi strani pa tudi dekadentni literatje, iztirjenci in blaziranci, med njimi celo zločinci. Ti vsi hlepijo po novih senzacijah in so ljudje omahljivega duševnega ravnotežja, široke vmesne cone med zdravim in bolnim, ki se ne znajo prilagoditi življenju.

V razvoju novih kulturnih in političnih dob naroda igrajo tedaj taki bolj ali manj duševno razrvani ali psihopati — kakor trdi Kretschmer — važno vlogo bacilov. Če je duševna temperatura neke časovne dobe izravnana in je socialni organizem zdrav, so ti bacili brez moči. Če pa se v tem organizmu pokaže ranljiva točka in je nekaj gnilega in razpadajočega v narodovi bitnosti, tedaj pridejo bacili kaj hitro do veljave in vsepovsod vdirajo in spravijo še ostalo zdravo maso v vrenje. Iz takega vrenja mase se dvigajo poedini genijalni voditelji, ki se razlikujejo od malih revolucijskih tipov le po svoji veliki volji in inteligenci, možje, ki so zmožni obrniti vso ljudsko maso v dobro ali slabo smer.

Kak je vpliv ožje okolice na genija?

Normalen človek se kolikor toliko lahko prebija skozi življenje in se razume s svojo okolico. A v življenjepisih genijev beremo, da se je večina njih morala boriti z nešteto zaprekami. Niso jih marsikdaj razumeli ne starši, ne učitelji, ne ostali sodobniki. Njihovo življenje je bilo en sam velik kaos skrbi, jeze, zagrenjenosti in melanholije. Normalen človek ne želi velikih sprememb, je topoglav in lenoben. Zato tudi ni zmožen velikih duševnih skokov, ne more s svojim umom dohajati genija in ne razume njegovih izrednih sposobnosti. Če pa jih zasluti, spremlja njegovo delo s filistrsko zavistjo. Pa še neki drug vzrok nerazumevanja je. Zdrav človek se lažje prilagodi v težavnih prilikah, ima potrpljenje, pogum in jemlje življenje tako kot pač je. Zdrav instinkt ga vedno spet pripelje na pravo pot. Živčno razkrojen, ves vase usmerjen človek pa živi le svoji ideji. Uspeh in neuspeh se naglo menjavata, vznešenosti in dobri volji sledi zagrenjenost, razočaranje in padci iz enega konflikta v drugega kakor na primer pri Michelangelu.

Krivda, da jih okolica ne razume, leži tudi v genijih samih. S svojo senzibilnostjo, silnimi afekti, majhno prilagodljivostjo in muhavostjo so ne le nasproti tuzcu, ampak tudi nasproti znancem in ljubečim svojcem brezobzirni in razdražljivi. Taki so bili na primer Schoppenhauer, Strindberg, Tolstoj. Ibsen.

Da pa celo nadarjeni učitelji svojih genijalnih učencev mnogokrat ne razumejo, povzroča dejstvo, da kažejo v pubertetni dobi n. pr. bodoči socialni iztirjenci iste abnormalne znake, ki jih opažamo prav tako pri nekaterih genijih. To so pozornost vzbujajoče geste, oholost, zaprtost vase, teatralna poza, bahavost. Celo geniji sami so to spoznali. Bismarck je nekoč rekel o sebi: »Ali postanem največji pruski lump ali pa prvi mož Prusije«.

Zato okolica mnogokrat usodno ovira razvoj genija in le če ima ta dovolj močne volje, bo lahko uspel. Med samimi filistri pa more tudi največji genij propasti.

Rodbina Mitsui

Navpičen in trije vodoravni kraki sestavljajo japonski znak za ime Mitsui, to je obenem grb mogočne rodbine. Stara legenda pripoveduje, da je neki kmet našel zaklad v trovejnatem drevesu in v spomin na to najdbo je sprejel zase in svojo rodbino ime Mitsui. Znak nahajamo danes skoraj na vsem japonskem izvoznem blagu, dokaz, da gre večji del japonskega izvoza skozi roke te rodbine. Tako so označene tudi vse japonske trgovske ladje, a njihovo brodovje je večje, nego je bilo predvojno francosko trgovsko brodovje!

S svojo sposobnostjo in poštenostjo so postali Mitsui najodličnejša japonska rodbina. Njeni člani so se zbrali v 17. stoletju in sklenili, da ustanove veliko trgovsko tvrdko. Določili so ji moralna in poslovna pravila, to je tako zvana ustava Mitsujev, ki se da spremeniti le s soglasnim sklepom vseh rodbinskih članov. Vsak član rodbine mora po dovršenem 15. letu dokazati, da je razborit in sposoben za trgovsko udejstvovanje — drugače ga izključijo in mora sprejeti drugo ime. Na mesto izključenega člana posinovi rodbina tujega dečka, večinoma iz kakšne ubožne družine, in pri tem dobi ime Mitsujev. Na ta način se je rodbina zavarovala tudi pred istorodnimi zakonskimi zvezami v svojem krogu.

Po zelo starem cesarskem zakonu imajo Mitsuji svoje lastne paragrafe in svoje lastno rodbinsko sodišče, ki jim edino sme soditi. Neka posebnost tega hišnega zakonika je določba, da se rodbinsko imetje ne sme nikoli uporabljati za čisto zasebne namene. Druge določbe odrejajo, da izbira Mitsujem žene veliki rodbinski svet, da so ločitve načelno prepovedane, da morajo rodbinski člani delati tako dolgo, dokler so za delo pač sposobni in da morajo prepustiti svoja mesta mlajšim močem, če rodbinski svet ugotovi, da bi nove moči na teh mestih bolje odrezale. Rodbinski zakonik vsebuje med drugim stavek, ki bi ga težko našli v izročilih kakšne druge družine in ki veli: »Ker si se rodil v deželi bogov, moraš spoštovati svojega cesarja, svojo deželo ljubiti in opravljati kot človek svojo dolžnost.«

L. 1935. je menil rodbinski svet, da je bil tedaj »vladajoči« baron Mitsui za svoje mesto prestar in je naložil tako zvanim enajstim očetom, to je najstarejšim rodbinskim članom, naj izvolijo novega poglavarja. Izvolili so tedaj 39 letnega barona Takakimija Mitsuja, njegov prednik je nato odstopil in prevzel drugo ime. Takakimi Mitsui se je vzgajal, kakor vsi vodilni člani rodbine v Evropi, kjer je obiskoval nekatere visoke šole. Po svoji izvolitvi je dobil, prav tako po stari določbi, iz cesarjevih rok baronski naslov.

Poglavar rodbine stanuje v Tokiju v starem parku, in sicer v starojaponski leseni hiši. V parku stoji tudi nova palača, ki pa v njej nihče ne prebiva, dalje največji japonski muzej in hiša za goste. Nekolikokrat na leto se vršijo v Mitsujskem parku slavnosti, ki so dostopne vsem.

Kot šef svoje rodbine nadzira baron Mitsui v najširšem obsegu trgovino s svilo, bombažem, platnom, oljem, sladkorjem itd. Denarne posle posreduje posebna mitsujska banka, ki po rodbinskem pravilniku ne sme stremeti za dobičkom zasebnega značaja. Ker so postali Mitsui v stoletjih silno bogati, upravlja banka milijardno imetje, vendar pa to ne pomeni isto, kar bi pomenilo v Evropi ali v Ameriki, kajti denar ne pripada nikoli poedinemu članu rodbine, temveč vedno le »svetemu trustu«.

Zasluge Mitsujev za razvoj komercialne tehnike so velikanske. Že v 17. stoletju je rodbina ustanovila prve poslovalnice, v katerih je bilo brati: »Stalne cene, dobra postrežba, nobenega kredita.« Največji mož v zgodovini mogočne rodbine, Hachirobei Mitsui, ki je živel ob začetku 18. stol. in je dobil naziv »Veliki«. je ustanovil tako prve prodajalne za vsakovrstno blago, kakor tudi prve specialne trgovine. Tako je v Tokiju odprl prvo trgovino, v kateri so prodajali n. pr. samo kimone. Takšne ustanove srečujemo v Evropi šele ob začetku 19. stoletja.

Veliki Mitsui je pred dvema stoletjema ustvaril tudi veliko reklamo, in sicer po načinu, ki se je uveljavil v Ameriki šele dosti pozneje. Če je deževalo, je svojim kupovalcem daroval dežnike iz oljnatega papirja, na katerih je bilo brati ime Mitsujev. Prav tako so njegovi kupovalci ob raznih svečanih prilikah dobivali majhne vsakodnevne potrebščine z oznako Mitsujev v dar. Njegov naslednik je spravil v trgovino slovite svilene tapete s sliko svete gore Fudžija.

Poštenost in neomadeževanost sta iz Mitsujev že zgodaj napravili vzorno trgovsko rodbino, v velikem nasprotju z zloglasnimi evropskimi in ameriškimi velefinančnimi rodbinami, ki so si svoje bogastvo gradile na zločinih in iztiskavanju najubožnejših slojev.

Stoletja so Mitsui upravljali imetje cesarske hiše in imetje japonske narodne banke. Pri tem ni prišlo med njimi, cesarjem in ljudstvom nikoli do kakšnih nesoglasij. Naj opravljajo kakršne koli kupčije in posle, vedno gre namreč za izvršitev cesarjevih povelj, zapovedi vojaške oblasti ali poedinih ministrstev. Temeljno načelo vsake kupčije je: »Vse za Japonsko!« in zato ni čudno, da veljajo Mitsui po nekem cesarjevem izreku za »pomnoževalce japonske slave«. Zato pa nima tudi noben Mitsui svoje zasebne jahte ali razkošne palače ali ogromnih posestev, ki bi jih odjemal ljudstvu. V nasprotju z evropskimi in ameriškimi milijarderji plačujejo Mitsui svoje davke z največjo natančnostjo in točnostjo, pogosto pa se je zgodilo, da so darovali ogroženi državni blagajni ogromne vsote.

Med cesarsko in mitsujsko hišo vlada čudovito soglasje: obe hiši sta neznansko bogati, člani obeh rodbin živijo preprosto, kakor kakršen koli bolje plačani nameščenec, in uporabljajo obresti svojega imetja ljudstvu v korist.

V dobi samurajev poslovni ljudje na Japonskem niso bili bogve kako upoštevani. Toda že v 18. stoletju je cesar proglasil trgovino kot temelj ljudskega blagostanja in se je pokazal za prijatelja vseh velikih trgovinskih baronov. Brez Mitsujev si današnjega japonskega življenja ne moremo več misliti, postali so utiralci premnogih japonskih političnih in vojaških uspehov. Na Kitajskem, v Tajski, na Filipinih in Holandski Indiji so ustanavljali velike trgovske poslovalnice, ki niso dajale desetletja nobenega dobička. Postale pa so učinkovit propagandni pripomoček. Na Japonskem vele: »Denar Mitsujev in meč vojske bosta Japonski zagotovila v svetu prostor, do katerega je upravičena.«

Africa settentrionale: Apparecchio inglese abbattuto dall'artiglieria contraerea italiana
Severna Afrika: Angleško letalo, ki ga je sestrelilo italijansko protiletalsko topništvo

Teden dni na plavajočem ledu

V bolnišnico v Malmöju na Švedskem so prepeljali osem ribičev, ki so preživeli teden dni v najhujših okoliščinah.

Pred dnevi so se možje spravili nad jesetre v zaledenelem morskem prelivu Oeresundu. Po ledu so se oddaljili kakšnih pet milj od obale, lov je bil dober, v nekoliko urah so z ostvami nalovili več stotov okusne ribe. Proti večeru pa, ko so se hoteli vrniti domov, se je kakšen štirjaški kilometer obsegajoča ledna plošča odtrgala z mogočnimi poki od ostalega ledu in zaplavala v Kattegat. Možje niso imeli več časa, da bi se rešili na trdna tla. Brez kuriva, brez živeža, razen sirovih jesetrov in nezadostno oblečeni, so morali ribiči, ki so se tako nenadno spremenili v brodolomce, bojevati trd boj proti gladu, mrazu in žeji, plošča pa se je pri tem vidno manjšala, tako da je obsegala šesti dan njihove neprostovoljne plovbe komaj še sto kvadratnih metrov. Ves čas pa ni bilo od nikoder nobenih reševalcev. Šele sedmi dan je priplul mimo nemški parnik, s katerega so jih opazili in jih spravili na krov. Bil je že skrajni čas, kajti nesrečneži so bili že na koncu svojih moči.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Nadzornik je obiskal neko vaško šolo in dejal učitelju:

»Potrebno bi bilo, da bi otroke učili po mnemotehničnem načinu.«

»Saj niti ne vem, kaj je to,« je dejal stari učitelj.

»Nu, n. pr. tako,« je pričel razlagati nadzornik. »Vprašajte tega malčka, katera gora je v Julijskih Alpah najvišja.«

»Štej od ene dalje,« je dejal nadzornik.

Deček je pričel šteti: »Ena, dve, tri . . .«

»Počakaj,« je dejal nadzornik. »Ko poreče tri, spomni se na Triglav! A sedaj poskusite vi z drugim primerom,« se je obrnil do učitelja.

Učitelj je zakašljal in vprašal drugega dečka:

»Kako se imenuje mož, ki je odkril Ameriko?«

Deček je molčal.

»Štej!« je zapovedal učitelj.

»Ena, dve, tri, štiri, pet . . .« je začel deček.

»Stoj!« je dejal učitelj. »Kadar poreče pet, spomni se na Krištofa Kolumba. Vidiš, otrok, kako preprosto je to!«

Radio Ljubljana

PETEK, 10. APRILA 1942-XX

7.30: Poročila v slovenščini. 7.45: Operetna glasba — V odmoru (8.00): Napoved časa. 8.15: Poročila v italijanščini. 12.15: Trio Emona. 12.40: Koncert kitarista Stanka Preka. 13.00: Napoveda časa, poročila v italijanščini. 13.15: Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini. 13.17: Radijski orkester vodi dirigent D. M. Šijanec — Pisana glasba. 14.00: Poročila v italijanščini. 14.15: Lahko glasbo vodi dirigent Petralia. 14.45: Poročila v slovenščini. 17.15: Ljubljanski godalni kvartet (L. Pfeifer I. violina, A. Dermelj II. violina, C. Šedlbauer čelo, V. Šuštaršič viola). 19.00: »Govorimo italijansko«, prof. dr. Stanko Leben. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Lahka glasba. 20.00: Napoved časa, poročila v italijanščini. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. 21.00: Simfonična prireditev družbe EIAR: Simfonični koncert vodi dirigent G. Schneevoigt, sodeluje pianist Sigrid Sundgren. V odmoru predavanje v slovenščini. 22.45: Poročila v italijanščini.

Obnovite naročnino!

Fronte russo: Una pattuglia italiana si reca ai posti di guardia — Ruska fronta: Italijanska patrola odhaja na stražne položaje

Oslovski kašelj

Oslovski kašelj otrok velja sicer za nadležno in dolgotrajno, vendar pa ne za preveč nevarno bolezen. To naziranje je po novejših ugotovitvah le tedaj pravilno, če gre za otroke, ki so stari nad dve leti. Za otroke pod to starostjo in zlasti za dojenčke je oslovski kašelj ena najnevarnejših bolezni sploh, kakor je razvidno iz statistiko umrljivosti malih otrok. Zavoljo oslovskega kašlja umre več otrok pod enim letom nego zavoljo vseh drugih bolezni, kakor ošpic, škrlatinke, davice, jetike in sifilide.

Ker je bolezen tako nevarna, je umljivo, da ji medicinske oblasti posvečajo stalno pažnjo in zato je tudi razveseljivo, da so v zadnjem času proti njej dosegli pomembne uspehe, in sicer z zaščitnim cepljenjem. O tem poroča v neki nemški strokovni reviji drca. Roswitha Dochova. Na isti način, kakor je mogoče za črne koze, legar, grižo in podobne nalezljive bolezni doseči aktivno imunizacijo, to je imunizacijo za te bolezni, ne da bi se že prej lotile človeka, se da to doseči tudi za oslovski kašelj, ki nam je njegov povzročitelj dobro znan. Izkazalo se je, da postane umrljivost malih otrok za oslovskim kašljem znatno manjša, če uspe otroke cepiti, še preden pričnejo kašljati.

Na žalost pa ima ta bolezen dolgo inkubacijsko dobo, ki traja skoraj dva tedna, šele po preteku te dobe od okužitve pokaže svoje znake. Poleg tega je zelo neugodno še dejstvo, da je bolezen v prvem stadiju, ko se kaže le kot katar, najbolj nalezljiva. Navzlic temu pa so številke, ki jih je objavila neka stuttgartska otroška bolnišnica, nedvoumen dokaz za učinkovitost zaščitnega cepljenja. Izmed 124 otrok, ki so bili vsi okuženi z oslovskim kašljem, a so jih cepili v inkubacijski dobi, najpozneje pa v kataralnem stadiju, ni umrl niti eden. Ta statistika se nanaša na dobo dveh let in šlo je za otroke v starosti dveh mesecev do šest let. Navzlic temu, da so bili okuženi s povzročiteljem oslovskega kašlja, 66 odstotkov otrok sploh ni obolelo, 21 odstotkov jih je le lahno obolelo, ostali so oboleli s težjimi znaki. Pet otrok so cepili šele tedaj, ko so dobili že prave napade kašlja in samo v teh petih primerih ni bilo opaziti, da bi cepitev skrajšala ali olajšala bolezen. Cepitev sama na sebi ni otrokom povzročala nobenih težav, le pri nekaterih dojenčkih se je pojavila kot njena posledica lahna vročina. Kako dolgo traja imunost po cepitvi, še ni zanesljivo ugotovljeno, menijo pa, da traja eno ali poldrugo leto.

Ledniki

Znani geograf S. Thorinsson je dopolnil in popravil podatke o razsežnosti lednikov, ki jih je svoječasno objavil prof. Hess. Po njegovih številkah se razprostirajo ledniki v Alpah preko površine 5000 štirjaških kilometrov, v Pirenejih preko 40 štirjaških kilometrov, v Skandinaviji preko 5000 štirjaških kilometrov, v Evropi skupaj 10.040 km. Če prišteqemo še Kavkaz, se ta številka poveča za 2000 štirjaških kilometrov. Osrednja Azija in Sibirija imata 110.000 štirjaških kilometrov lednikov, Afrika samo 20, Nova Gvineja 15, Nova Zelandija 1000 štirjaških kilometrov. Kontinentalna Severna Amerika ima 80.000 štirjaških kilometrov lednikov, kontinentalna Južna Amerika 20.000, obe Ameriki skupaj torej 105.000. Antarktična ozemlja pokrivajo ledniki na površini 13,003.000 štirjaških kilometrov. Na Islandu in Jan Mayenu so izmerili 12.600 štirjaških kilometrov lelne površine, na Grumantih 58 tisoč štirjaških kilometrov, v Nansenovi deželi (Deželi Franca Jožefa) jo cenijo na 17.000 štirjaških kilometrov, v Novi Zemlji na 15.000, v Severni deželi na 15.100, v Grenlandu na 1,650.000, na arktičnih otokih Amerike na 100.000 štirjaških kilometrov, vsa Arktida skupaj ima 1,867.600 štirjaških kilometrov večnega ledu. Na vsej zemlji zavzemajo ledniki 15,098.775 štirjaških kilometrov površine, od tega odpade samo 231.000 štirjaških kilometrov na dežele izven polarnih pasov.

Riba, ki naznanja potrese

Japonski zoologi so v Kitajskem morju odkrili čudno ribo, ki se ponaša s tem, da naznanja potrese. Ko so opazovali ribe te vrste v akvarijih, so ugotovili, da postajajo štiri ali pet ur pred potresnimi sunki skrajno nemirne in plavajo v vseh smereh sem in tja, ne da bi imele za to velenje kašen viden razlog. Čez nekaj časa se živali nenadno ustavijo in vztrajajo v popolni negibnosti, kakor da jih je omrtvičila groza. Kadar se tako vedejo, je pričakovati z absolutno gotovostjo potresnih sunkov. Raziskovalci proučujejo še nadalje lastnosti teh nenavadnil živih »potresomerov«, ki utegnejo imeti za potresne dežele,

A N E K D O T A

Karel V. je hudo trpel za putiko. Ko so ga vprašali, kaj uporablja proti njej, je odgovoril: »Mnogo potrpljenja in nekaj kričanja.«

VSAK DAN ENA

»Povejte mi, gospod kandidat, kako morete priti tako nepripravljen na izpit?«

»Nepripravljen? Nasprotno, gospod profesor, pripravil sem se na najslabše!«

KULTURNI PREGLED

Gospa Nablocka

Minilo je dvajset let, kar je gospa Marija Nikolajevna Nablocka vstopila v krog slovenskega gledališča in postala ena najznačilnejših igralk ljubljanske Drame. Tudi dvajset let je zaokrožena letnica in če je že ne slavimo s šopki in s slavnostnimi besedami na odprtem odru, je nemara prav, če se je spomnimo v kroniki našega kulturnega življenja.

Odrsko umetnico, ki jo poznamo pod imenom Nablocka — umetniškim psevdonimom, posnetim po komediji »Kariera gospoda Nablockega«, v kateri je mlada Borislavskaja prvič uspešno nastopila — je prinesel k nam val emigrantov Po rodu je iz Astrahana ob Volgi in je že pred prvo svetovno vojno nastopala na ruskih odrih (Harkov, Odesa, Kijev, Moskva). Za njo je bilo odločilno srečanje z nadarjenim režiserjem in igralcem Borisom Putjato — odločilno ne samo v življenjskem smislu. ker mu je postala žena, marveč predvsem in najbolj v umetniškem smislu. Pod njegovim vodstvom je dozorela v igralko velikega formata in z njim vred se je včlanila v slovensko gledališko umetnost.

V teh dvajsetih letih je igrala mnogo večjih in manjših vlog. V sleherni je ostala zvesta načelu, da mora vsaka vloga zaživeti, dobiti od igralke meso in kri. srce in duha, skratka: da mora ustvarjalec položiti vanjo maksimum svojih sposobnosti, dati največ samega sebe, vendar tako, da živi v sleherni vlogi drugo življenje in da projicira skozi sebe stotine človeških značajev in usod. Igra gospe Nablocke je bila vedno zvesta avtorjevi koncepciji značaja in vendar zmeraj tudi njena, umetničina — ne samo v barvi glasu in v tonskih odtenkih njenih vokalov, marveč tudi v tistih značilnih kretnjah umetničinih gosposkih rok, v njeni mimični sposobnosti. v njeni hoji, v njenih gestah — v vsem, kar jo označuje in kar gospa Nablocka polaga v umetniško oblikovanje tujih ženskih značajev.

Slovenskemu občinstvu se je predstavila l. 1922 kot Natasja Filipovna v Dostojevskega »Idiotu«. Poslej je absolvirala dolgo vrsto vlog, ki zahtevajo celo osebnost in ki so za ustvarjajočo umetnico še važnejše kakor za uživajoče občinstvo. Vlog, v katerih so prihajale do izraza vse velike tvorne sposobnosti gospe Nablocke, pa naj je šlo za izraz erotičnih žensk, ki jim je duša osredotočena v zaljubljenem blesku njihovih oči, ali za problematične ženske bodisi v moralnem, bodisi v psihološkem pogledu. Maša Slavčeva je pred leti dobro označila eno izmed umetničinih posebnih značilnosti:

»Smehljaj te elegantne, mondenske žene je njeno orožje in njen ščit. Smehljaj, s katerim vse premaga: one, ki jih ljubi, in one, ki jih sovraži. Smehljaj, ki vzbuja smeh, grozo ali bridkost. In njen jok, tisti skrivni, ki se sam v sebi utopi, tako je skriven. Če jo izda solza, si utrne tako slučajno bridkost iz očesa, kot da je mušica, ki je proti njeni volji zašla v oko. Njen smehljaj in jok, njen šarm, vse raste iz velike sreče in velikega gorja, spočetega od tankočutnega človeka. Njen smehljaj, ki zna biti krinka, je najgloblji izraz njenega bistva ki vse razume in vse odpušča.«

Kdor bi hotel pravilno oceniti, kaj in koliko je dala ga Nablocka s svojimi vlogami v teh dvajsetih letih, bi si bil moral oživiti v spominu vsaj Katrino v »Madame sans Gêne«, Ranjevsko v »Češnjevem vrtu«, Kleopatro v Shawovi igri, Ano v Langerjevi »Periferiji«, Ano v O'Neillovi »Anna

Christie« in še eno Ano — v »Ani Karenini«, pa Katarino v »Ukročeni trmoglavki«, dojko v »Romeu in Juliji«, grofico v »Glembajevih«« in še vrsto drugih, nič manj izrazitih vlog. Tudi tiste v komedijah lahkega, salonskega žanra, saj niti v takih vlogah ne zataji tega, kar jo vodi v oblikovanju močnih, vodilnih vlog. z ženskami, ki jih gledalec ne pozabi zlahka.

Pri vseh takih in podobnih spominih moramo vedno znova obžalovati, da za igralskimi kreacijami tako malo ostaja — povsod in zlasti še pri nas. Nihče ne piše študij o posameznih odrskih umetnikih, nihče ne skuša z utemeljeno besedo izločiti iz begotnih vtisov in na hitro roko napisanih recenzentskih besed tega, kar je izrednega in morda celo enkratnega v delu naših odrskih umetnikov — bistva njihovih stvaritev. moči in vzgona njihovih sposobnosti, karakteristike njihovih zasnov in sploh vse njihove igralske individualnosti. Tako minevajo leta in naša gledališka tradicija — tista živa in rodovitna, ki jo vsi hočemo — izgublja mnogo tega, kar jo drugod utrjuje, krepi in dviga.

Tudi gospa Nablocka je s svojim delom trajno prispevala v tradicionalno zakladnico slovenske Drame, vendar ji niti ob dvajsetletnici njenega uspešnega dela med nami ne moremo dati več kakor teh nekaj besed iskrenega priznanja in hvale. Na srečo ostaja med nami. Pod njenimi deleži v naši gledališki umetnosti še dolgo ne bo napravljena črta, ki bi jih bila zaključila. Tako smemo upati. da bo gospa Nablocka ob petindvajsetletnici svojega delovanja na odru ljubljanske Drame še vedno »aktivna« v vseh postavkah svoje umetnosti in da tudi naš dolg nasproti nji ne bo izkazoval toliko moralne »pasive« — če že hočemo govoriti v žargonu tega tako stvarnega časa.

Za našo strokovno besedno kulturo

V »Jutru« 10. III. 1942. sem objavil nekaj zdravstvenih in lovskih besed in izrazov, ki sem jih bil nabral po dveh naših besednjakih iz novejšega časa, da pokažem na zgledih, kaj ni prav in kako bi moralo biti. Listanje po istih dveh besednjakih mi je odkrilo še celo kopo nedostatkov in pogrešk in sprožilo nekaj načelnih vprašanj, kar mi daje povod, da svojo besedno bero nadaljujem, saj so besednjaki učbeniki, ki bi morali biti med vsemi učbeniki najbolj popolni in najmanj zmotni.

»Lussazione = zvinek, izpah.« Zvinek ali bolje **zvin** je slovenska oznaka za distorsio, Gelenksverstauchung, **izpah** pa za luxatio, Gelenksverrenkung. Strokovno je med njima velika razlika: pri izpahu skoči glavica iz sklepa in ostane zunaj, pri zvinu pa ne.

«Idrocefalo = vodoglavec« in »Wasserkopf = vodoglavost.« Bolnik, ki so mu udi prepojeni s tekočino, je **vodeničen** oziroma **boleha na vodenici**; cev, po kateri se pretaka voda, je vodna cev, vodovod; mehur na človeku, ki je napolnjen z vodo, je vodén, mehurček pod slapom, napolnjen z zrakom, pa ni vodéni, marveč vodni mehurček, ki na vodi samo plava. Mednarodni hydrocephalus pomeni, da se je voda nabrala ne toliko v možganskih stanicah, kolikor v možganskih votlinah. Prvo, voda v stanicah, je **možganska vodenica**, ödema cerebri, drugo je **vodénoglavost** oziroma **vodénoglavost, vodénoglavica.**

Pod uvodnico Wasser me je prav čudno dirnilo tóle: »Wasserkraftanlage = vodna silotvornica.« Ali ni to že malo preveč po šolarsko in po starem kopitu! Wasserkraft je vodna sila, Wasseranlage vodna naprava. Wasserkraftanlage pa **naprava za vodno silo**, če jo sama proizvaja, če jo samó uporablja pa **naprava na vodno silo.**

»Guarire = ozdraviti, okrevati.« Okrevati = ozdravéti! Bolnik je okreval ali ozdravél, ozdravil pa ga je zdravnik. Med enim in drugim je razlika kot med rojstvom in porodom.

»Singulto = ihtenje« in **»Schluchzen = kolcati, hlipati; ihteti.«** Singultus je sunkovito krčenje prepone, po nemško Schluckxen, po slovensko **kolcanje** ali **kolcávica.** Ihtenje je jokanje! Hlipanje pa obseza oba pojava; je torej **krčeviti jok**, Weinkrampf.

Kronika

*** Smrt zaslužnega javnega delavca.** Vsi, ki so ga poznali, je presenetila in presunila vest, da je preminul krojaški mojster in posestnik g. Feri Mikolič. Pokojnik izhaja iz znane in stare novomeške rodbine in je bil ena izmed najmarkantnejših starih novomeških osebnosti. Vsa leta je stal v ospredju dolenjskega javnega življenja in si je posebno za razvoj in procvit obrtništva in gasilstva na Dolenjskem pridobil nevenljive zasluge. Bil je dolga leta do svoje prerane smrti predsednik Združenja obrtnikov, predsednik novomeške prostovoljne gasilske čete, predsednik Godbenega društva, mestni svetnik, upravni svetnik kandijske posojilnice itd. V vseh društvih in ustanovah je izredno marljivo deloval. Zaradi svojega klenega, ljudomilega in tovariškega značaja je užival v vseh krogih prebivalstva izredno priljubljenost, posebno pa so ga še cenili siromaki, katere je vsestransko podpiral in ni nihče odšel od njega praznih rok. Za svoje zasluge je prejel več odlikovanj. Njegovo zadnje slovo je najbolj prepričljivo dokazalo, kako ga je cenilo in spoštovalo vse prebivalstvo. Pred hišo žalosti se je z globoko občutenim govorom v imenu obrtnikov poslovil od dragega predsednika g. Franc Pelko, pevci so zapeli žalostinko, nakar se je razvrstil veličasten pogrebni sprevod. Mestna godba je igrala svojemu predsedniku. Gasilci so na lafeti vozili pokojnikove posmrtne ostanke. Od odprtem grobu se je poslednjikrat poslovil od svojega predsednika v imenu gasilcev g. Avsec. Zaslužnemu pokojniku bodi ohranjem blag spomin!

*** 75 let brennerske železnice.** Brenner, ki je visok 1370 metrov, je najbolj znani prehod čez alpsko verigo in najbližja pot iz Nemčije v Italijo in obratno. Vendar je železnica z Dunaja vodila čez Semmering na Štajersko in dalje proti morju že 13 let, ko so začeli izvrševati načrt za železnico čez Brenner. Prvi početki so bili v letu 1851. Progo so gradili v etapah. Najtežja je bila gradnja med Inomostom in sedlom na Brennerju. Višinska razlika je 800 metrov in je ni bilo mogoče premostiti z enim samim predorom, ki bi bil predolg, zato so rajši izpeljali progo v velikih zavojih, zaradi katere slovi brennerska železnica po svoji slikovitosti. Brennersko železnico je zgradil inž. Karel pl. Etzel. Zadnjih 15 let je brennerska železnica elektrificirana.

*** Smrt borca iz vojne 1866.** V Riedu na Tirolskem je umrl ondotni najstarejši prebivalec 97letni kovaški mojster Jurij Pauly. Bil je eden izmed poslednjih borcev, ki se je boril leta 1866 v Italiji.

*** Stoletnica grofice Olge Gritti.** V Rimu živi grofica Olga Gritti-Caporali, potomka beneškega doža Andreja Grittija. Te dni je praznovala stoletnico v krogu svojih otrok, 9 vnukov in 12 pravnukov. Prejela je seveda številne čestitke, med katerimi jo je najbolj počastila Ducejeva pozdravna brzojavka.

*** Zanimiv nov italijanski film.** Nekaj let je že tega, kar smo tudi na ljubljanskem odru videli zanimivo Pirandellovo igro »Henrik IV.« Naslovno vlogo je igral Zvonimir Rogoz. Ta bizarna igra italijanskega Nobelovega nagrajenca je bila že v dobi nemega filma (1925-26) prirejena v Nemčiji za film. Zdaj je sklenila to snov obdelati v zvočnem filmu italijanska filmska družba Scalera. Priprave so v teku.

*** Pristojbine za pisma in dopisnice v prometu z Nemčijo.** Na podlagi posebnega sporazuma med italijansko in nemško poštno upravo se uveljavljajo nove pristojbine za pisemske pošiljke v prometu z Nemčijo. Te pristojbine so: a) **Pisma** do 20 gramov 1.— Lira, preko 20 gramov za vsakih 20 gramov do največje teže 1000 gramov po 0.60 Lir; b) **Dopisnice** navadne 0.50 Lire, z odgovorom 1.— Lira. — Te pristojbine stopijo v veljavo takoj in veljajo v prometu z Nemčijo, Češkoslovaškim protektoratom in z Generalnim gubernijem okupiranih poljskih teritorijev.

*** Stroga kazen za odpravljenje.** Pred graškim sodišče so te dni obravnavali naslednjo zadevo: 71letna bivša babica Berta Rannacherjeva iz Lipnice je pomagala kmetici Zofiji Repoluskovi odpraviti plod K temu jo je nagovoril oče pričakovanega otroka, Ernest Lierzer, tovarniški delavec, ki je Repoluskovi grozil, da jo bo spravil s sveta, če se ne reši potomca. Babica, ki je bila zaradi podobnih grehov že nekajkrat kaznovana, je kljub starosti obsojena na 5 let težke ječe, ostala dva pa se bosta pokorila vsak po 6 mesecev v zaporu.

*** Smrtna nesreča pri nabiranju cvetlic.** Spomladi so tla v gozdovju spolzka zaradi izkopnelega snega in zaradi pogostih padavin. Zato je treba čim več previdnosti zlasti na strmih pobočjih. Iz Leobna je šla na veliko nedeljo 9letna šolarka Edita Bleibergerjeva z neko žensko na bližnji hrib nabirat cvetje. Ob steni je dekletce spodrsnilo, padlo v globino, si natrlo lobanjo in se hudo polomilo. Smrtno nevarno poškodovano dekletce s pripeljali v bolnišnico, kjer dvomijo, da bo okrevala.

*** Pozor pri napravljanju živinske krme!** Ni tedna, da ne bi v listih čitali o nesrečah, ki se primerijo pri raznih kmečkih strojih, še zlasti pri napravljanju rezi. V graškem dnevniku poročajo: Posestnik Franc Both iz okolice Wildona, je pri napravljanju krme zašel z levico v stroj, ki mu je gladko odrezal tri prste. Ponesrečenca so pripeljali v Gradec.

*** Nesreča v stanovanju operetne pevke.** V Milanu so prepeljali v bolnico Amelio Sanipoli, ki je pred leti slovela kot operetna pevka, in z njo vred njenega 27letnega sina. Mati in sin sta se ponoči zastrupila s plinom, ki je uhajal iz napeljave. Sin se je pozno vlegel in je prvi zaslišal sumljivo lajanje psa. Planil je pokonci in spoznal, da se je po vsem stanovanju razširil plin. Če bi pes ne bil opazil, da nekaj ni v redu, bi bila najbrž mati in sin postala smrtna žrtev plina.

*** Lažizdravnika so odkrili.** V Neaplju so prišli na sled lažnemu doktorju. Neki Američan z imenom Alfonso Abbatiello se je pred dvema letoma naselil kot zdravnik v Neaplju. Predložil je ponarejeno diplomo doktorja medicine in kirurgije ter dobil na tej podlagi dovoljenje za prakso. Imel je že precejšnjo klientelo ter je celo postal zdravstveni svetovalec pomorsko-mehaničnega društva. Policija je odkrila v stanovanju lažnega doktorja razno obremenilno korespondenco in je med drugim dognala, da si je Abbatiello dal pošiljati kot »zdravnik« od velikih tvrdk številne medikamente, s katerimi je po svoje kupčeval.

*** Prepoved fotografiranja** se je v Nemčiji s pravkar izišlim odlokom notranjega ministra razširila na vlake, avtomobilske ceste, pristanišča, železniške naprave itd.

*** Velika noč ruskih ujetnikov v Berlinu.** Iz Berlina poročajo, da se je velikonočnih obredov v tamošnji pravoslavni cerkvi udeležilo večje število sovjetskih ujetnikov, posebej še častnikov, ki so jih z avtobusi prepeljali v cerkev.

*** Skupinsko potovanje v Milano** priredi Tujskoprometna zveza, zastopstvo CIT. Prijave do 14. aprila.

IZ LJUBLJANE

u— **Nebeške zapornice so se odprle.** Vreme v zadnjem času je bilo kar »neopredeljeno«. Nebo so pokrivali zdaj debeli zdaj redki oblaki, včasih je celo sonce posijalo, pravega vremena pa le ni hotelo biti. Temperatura je bila sedanjemu času primerna. Nekajkrat se je ponujal dež, deževati pa ni hotelo. Včeraj zjutraj pa je šlo zares. Že v noči od srede na četrtek so se na nebu nakopičili težki črni oblaki in pred svitom je postalo ozračje skoraj la soparno. Malo pred 5. uro zjutraj je pričelo rositi, kmalu potem pa izdatno deževati. Okrog šeste ure pa so se odprle vse nebeške zapornice, da se je dež ulil na zemljo kakor iz vedra. Med silovitim nalivom je potegnil tudi prav viharen veter in pričelo je celo močno grmeti. Neurja kar ni hotelo biti konca. Po ulicah in cestah so drveli celi potoki vode, ki je izprala pločnike in cestišča. Vihar je prenehal po 7. uri, lilo pa je še zmerom, kakor za stavo. Šele po deveti ur ije pričel dež ponehavati in je uro ali kaj pozneje tudi ponehal. Vendar se nebo ni zjasnilo. Dež je bil dobrodošel, in so ga bili posebno mestni kmetovalci zelo veseli. Dodobra je namočil komaj obdelane njivice. Ljudski vremenoslovci pravijo, da pomenijo zgodnja neurja bogato letino. Upajmo, da se bo njihovo prerokovanje uresničilo.

u— **Nov grob.** Za vedno je zatisnila svoje preutrujene oči učiteljica v pokoju ga. **Milka Voglarjeva.** Zapušča globoko žalujočega soproga Lojzeta in sina Milana. Na zadnji poti bodo blago gospo spremili v soboto iz kapele sv. Jožefa na Žalah na pokopališče pri Sv. Križu. Naj v miru počiva! Žalujočim izrekamo naše iskreno sožalje!

u— **Poročila sta se** 6. t. m. v cerkvi sv. Petra v Ljubljani sodni pripravnik g. Josip **Fischinger** in uradnica veletvrdke Jeras gdč. Majda **Černe.** Priči sta bila g. **dr. Josip Fischinger, kasacijski svetnik** Vrhovnega sodišča in nevestin stric g. **Fran Jager,** trgovec in posestnik. Mladi par je poročil g. dr. Makso Vraber, stolni prošt in apostolski protonotar svete Stolice. — Obilo sreče!

u— **Financiranje mestnih tržnic.** Z magistrata smo prejeli: Po pisanju časnikov je naša javnost zelo zadovoljna z mestnimi tržnicami, pri tem je pa posebno presenečena, da bodo vse že zidane in še nedozidane tržnice od tromostja do Zmajskega mosta veljale samo 2,285.000 lir. Občuni, ki na vseh straneh občutijo vpliv današnjih časov na gospodarske razmere, se pa obenem odkrito čudijo, kako je mestna občina v teh časih mogla zmagati za tržnice potrebno vsoto. Zato moramo v prvi vrsti poudariti, da so mestne tržnice najočitnejši plod dobrega in previdnega gospodarjenja mestne uprave, saj so bile tržnice zidane brez nove obremenitve davkoplačevalcev in brez kakršnekoli denarne podpore. Prvotno na 2,090.000 lir proračunjeni stroški za tržnice so pa zaradi splošnega naraščanja cen gradiva in mezd narasli za 145.000 lir, torej za vsoto, ki je zelo nizka v primeri s porastom cen. Tehnično vodstvo zidanja se je namreč o pravem času pobrigalo za zagotovitev potrebnega gradiva, ko ga je bilo sploh mogoče še dobiti in ga nabaviti po znosnih cenah. Z vsoto 2,235.000 lir so plačane vse velike mestne tržne mesnice, s to vsoto bo urejena tudi nasuta cesta pred tržnicami in s to vsoto bodo plačane tudi ribnice, ki bodo izročene svojemu namenu čez nekaj tednov. Poleg te vsote je pa pripravljen še ostanek 50.000 lir za dopolnitev tržnic od tromostovja do Zmajskega mosta. Zaradi tržnic torej ne bo davkoplačevalcem naloženih prav nobenih novih bremen, hkrati pa tudi vidimo, da so sezidane in bodo še dozidane brez podpor. Financiranje velikega in vsemu mestu koristnega dela se je mestni upravi res posrečilo samo s previdnim gospodarstvom. Treba je naglasiti veliko zanimanje, ki ga je pokazal za rešitev tega problema Eksc. Visoki Komisar Grazioli, po čigar zaslugi so bila ta dela končana brez odloga.

u— **Zadnji trgovci s čevlji na Vodnikovem trgu** bodo v soboto popoldne podrli svojih 6 grdih barak, ki res nikakor niso primerne sosede impozantnim novim tržnicam. V ponedeljek zjutraj bodo pa trgovci s čevlji že postavili prenosne sejmarske stojnice in jih ob 13. uri tudi spet podrli, nato pa vsak dan postavili in spet podrli. Trgovci s čevlji so imeli itak dovoljenje samo za prenosne sejmarske stojnice, vendar so pa znali v zadnjih letih svoje sejmarske stojnice tako spremeniti, da so iz njih počasi postale stalne pokrite barake. Na Vodnikovem trgu ostanejo samo še nekaj dni zadnje štiri barake dveh klobasaric, branjevke in prodajalca dišav, ker se vsi štirje v kratkem preselijo pod stebrišča tržnic, da na Vodnikovem trgu ne bo več nobene barake, ki so tako zelo kazile lepo urejeni živilski trg.

u— **Drozgi se oglašajo.** Prijatelj lista nam piše: Sedaj ko se prebuja narava, se je začel oglašati v ljubljanski okolici drozg, eden najboljših pevcev v ptičji družini. Dolgo ga nisem poznal. Šele ko je bil pred leti opuščen Zoo ob tivolskem ribniku, mi je drozga ponudil zaslužni društveni odbornik, pokojni Eger, ki je snel mladička iz gnezda na Žalostni gori. Ko sem bil v posesti tega izvrstnega pevca, sem začel ceniti in občudovati njegove zveneče napeve. Drozg je mehkojedec in je težava z njegovo prehrano. Hotel sem ga že spustiti, pa mi je dejal ornitolog dr. Ponebšek: »Kaj ga boš spuščal, saj si ne bo znal iskati hrane.« Obdržal sem ga. Seznanil sem se z znanim ljubljanskim ptičarjem, rajnkim Francetom Marenkom iz Trnovega. Kalar je začel drozg v času skubitve pešati, mu je Marenka ordiniral in prinašal mravljinčja jajca, da smo ga rešili. Marenka je tudi povedal, da pravijo drozgu po nekaterih krajih naše dežele »tauzentvižovc«, drugod zopet »oponašovc«. Navedena imena značijo, da drozg med narodom ni zastonj na glasu izrednega pevca. Ko zaslišim v Rožniku našega flavtista, se vedno spomnim na svojega drozga, ki mi je delal osem let veselje s svojim petjem.

u— **Komorne koncerte za klavir in violino** (duo) sta začela gojiti v poslednjem času pri nas s posebno vnemo in velikim umetniškim uspehom pianist rektor Anton Trost in profesor Jan Šlais. Ponovno sta nastopila na koncertnem odru, pa tudi v radiu. Prihodnji ponedeljek bomo slišali v veliki Filharmonični dvorani koncert za klavir in violino, katerega bosta izvajala dva italijanska umetnika, ki stalno koncertirata kot komorni duo in sicer Luigi Dallapiccola (pianist) in Sandro Materassi (violinist). Izvajala bosta znamenita dela Tartinija, Ravela, Stravinskega in Brahmsa. Koncert bo v ponedeljek, dne 13. t. m. ob ½7. uri zvečer v veliki Filharmonični dvorani. Vstopnice v Knjigarni Glasbene Matice.

u— **Nesreče.** Ko je cepil drva, si je poškodoval levico 54 letni uradnik Alojz Škerlj iz Ljubljane. 47 letni nočni čuvaj Anton Mihevc iz Ljubljane je padel in si zlomil levico. Z nožem se je po nerodnosti sunila v levo oko 4 letna hči delavca Slavica Kristanova iz Prečne. Na domačem dvorišču je padla in si zlomila levo ključnico 55 letna delavka Marija Marinškova iz Planine. S štedilnika je omahnila in si pri padcu poškodovala desno nogo 80 letna posestnica Karolina Bizjakova iz Borovnice. Prste na desnici si je poškodoval 25 letni pasar Boris Vrabec iz Ljubljane. Ponesrečenci se zdravijo v ljubljanski splošni bolnišnici.

u— **Zavod za socialno zavarovanje v Ljubljani** sporoča svojim članom, ki stanujejo v krajih Zg. Šiška, Koseze, Dravlje, Podutik, Dolnice, Kamna gorica, Zapuže, Poljane, Glince itd. in se ne morejo poslužiti zdravniške pomoči v zavodovem ambulatoriju, da ordinira g. dr. Rupnik vsak torek in petek od 10. do 12. ure v tovarni »Stora«. V nujnih primerih in ko gre za zdravniški obisk na domu člana ali svojca, se pokliče zdravnika lahko tudi telefonično na št. 44-62. G. dr. Rupnik Vilko stanuje v Šiški, Knezova ul. 37.

Sobota ob 18.30,
nedelja ob 14.30, 16.30, 18.30
VESELI TEATER

u— **Samo še v soboto in nedeljo predvaja »Veseli teater« svoj velikonočni program,** ki je poln veselih in aktualnih točk. Občinstvu se je pri vseh dosedanjih predstavah izborno zabavalo. V soboto je predstava ob 18.30, v nedeljo so tri predstave ob 14.30, 16.30 in 18.30. Predprodaja vstopnic v soboto od 10. do ½13., v nedeljo od 10. ure naprej.

u— **Za novo razstavo v Obersnelovi galeriji na Gosposvetski cesti** vlada živo zanimanje. — Umetnine Gasparija, Šantla, Smrekarja, Sajevica in Smerduja dajejo razstavi posebno prijetno ozračje. Njihova dela bi nedvomno krasila tudi stanovanja in trgovinske prostore še tako izbirčnega ljubitelja likovne umetnosti. Ogled razstave vsak dan dopoldne in popoldne.

u— **Damsko frizerski salon E. Fettich-Frankheim se je preselil v Šelenburgovo ulico 6-I.** Priporoča se za cenjeni obisk.

S Spodnje Štajerske

Novi grobovi. V mariborski bolnišnici so umrli: 42letna mizarjeva žena Terezija Györsyjeva s Pobrežja, 56letna delovodjeva žena Marija Mlinaričeva in 56letni nočni čuvaj Janez Cehner iz Selnice ob Dravi. Nadalje so umrli: v Novi vasi 81letna zasebnica Ana Korenjakova, v Marenbergu posestnica in vdova hranilniškega uradnika Ana Lukasova, v Mariboru 84letni upokojeni major Viktor Zigrosser, v Krčevini 64letni krojaški mojster Matija Mesarič in v Studencih 20letna posestnikova hčerka Marija Kolnikova.

Vrsta nesreč. V velikonočnih praznikih se je primerilo na Štajerskem več nesreč. Ker so tudi streljali s topiči, se je hudo obstrelil 20letni Jožef Kuzmič od Sv. Ane, ki mu je nabit topič buhnil v obraz in so ga prepeljali na graško očesno kliniko. 10letnega kmečkega sina Franca Krola je na Remšniku udaril konj v glavo in je fant obležal nezavesten. Prepeljali so ga v mariborsko bolnišnico. Na vožnji s kolesom je v trenutni slabosti padel Janez Heinz iz Ragnice na tla in si pretresel možgane, 35letnemu delavcu Avgustu Poblišku iz Hrastja je pri delu priletel železen drobec v oko. 11letni Jože Klinc iz Poljčan je dobil od bratca pri igri udarec s šibo po obrazu in je desno oko v nevarnosti. Ključavničarski delavec pri železnici Karel Reberšek iz Maribora je dobil drobec v levo oko in so ga prepeljali na graško kliniko.

Pobijanje davice. Zdravstveni poverjenik pri šefu civilne uprave v Mariboru je objavil, da bodo v aprilu izvedena varnostna cepljenja otrok zoper davico na vsem Spodnjem Štajerskem.

Požiganje dračja je treba prijaviti. Listi opozarjajo, da je treba vsako požiganje smeti in dračja na njivi priglasiti pravočasno orožništvu. Na velikonočni ponedeljek je neki kmet v mariborski okolici zažgal veliko gomilo dračja. Razvil se je silen dim in že so mariborski gasilci hiteli z dvema vozoma k namišljenemu požaru. Listi opozarjajo, da bodo morali vsi kmetje, ki bodo brez prijave zažigali dračje, plačati nastale stroške.

Ženska skupina v Gornji Radgoni priredi vsak mesec »domovinski večer«, pri katerem poročajo o storjenem delu in o nalogah v novem mesecu. Na nedavnem takem večeru je bilo poleg poročil na sporedu tudi petje in nekaj veselih prizorov. Herma Bouvierjeva je vabila žene in dekleta k udeležbi v samarijanskem tečaju Rdečega križa. Večer je bil zaključen s skupno pesmijo.

Veliko zborovanje v Mariboru bo 12. aprila v proslavo obletnice priključka Spodnje Štajerske k Nemčiji. Govoril bo gauleiter dr. Siegfried Ueberreiter. Manjša zborovanja bodo pri vseh revnih skupinah v Heimatbundu. Ob tej priliki bodo začasni člani dokončno sprejeti v Heimatbund oziroma v narodno socialistično stranko.

Oglasi v »Jutru« imajo vedno uspeh!

E. I. A. R. — Radio Ljubljana

Parliamo l'italiano

Schema della XXX. lezione che verrà tenuta dal prof. dott. Stanko Leben venerdì, 10 aprile 1942-XX, ore 19.00.

Tu natisnjeno besedilo je samo ključ za vse one, ki slede pouku italijanščine po radiu. Italijanske ure so na sporedu ob ponedeljkih, sredah in petkih, vedno ob 19.

LEZIONE TRENTESIMA

mandare	**rispondere**	**capire**
mander-ò	**risponder-ò**	**capir-ò**
mander-ai	risponder-ai	capir-ai
mander-à	risponder-à	capir-à
mander-emo	risponder-emo	capir-emo
mander-ete	risponder-ete	capir-ete
mander-anno	risponder-anno	capir-anno

N. B.: 1. avere — avrò; andare — andrò; dovere — dovrò; potere — potrò; vedere — vedrò; cadere — cadrò; sapere — saprò;

2. volere — vorrò; venire — verrò; morire — morrò; — rimanere — rimarrò; tenere — terrò; valere — varrò; bere — berrò;

3. essere: sarò, sarai, sarà; saremo, sarete, saranno.

Partono le rondini

Hai sentito la folata? Guarda, guarda, quante rondini sul mare! Sono più di mille: una nuvola viva. Guarda come brillano! Ora partono, vanno a un gran viaggio, in una terra distante; l'ombra cammina su l'acqua con loro; qualche piuma cade; si farà sera; incontreranno le barche in alto mare; vedranno i fuochi, udranno i canti dei marinai; i marinai le guarderanno passare, passeranno rasente a le vele; qualcuna urterà, cadrà sul ponte stanca. Una sera, una nuvola di rondini stanche s'abbatterà su una barca e tutta la ricoprirà. I marinai non le toccheranno. Non si moveranno per non spaventarle, non parleranno per lasciarle dormire. E, come ce ne sarà anche sul ceppo dell'àncora e su la barra del timone, per quella notte la barca andrà alla ventura sotto la luna. (Gabriele d'Annunzio)

Esercizi

Coniugate al futuro: Se avere tempo, anci e cinque. — Scrivere una lettera domani. dare al teatro. — Partire col treno alle die- — Essere a casa fra quindici giorni. — Se non poter rispondere con una lunga lettera, mandare una cartolina. — Prendere il suo cappello e andarsene.

Mettete al futuro: Il sole splendeva nel bel cielo azzurro e gli uccelli cantavano nei giardini e nei boschi. La natura sembrava quasi risorta a nuova vita; i campi cominciavano a rivestirsi di verdura, gli alberi si coprivano di fiori e di foglie, gli alberi fruttiferi erano ben presto coperti di bottoncini rosei o bianchi. Spuntavano gli anemoni, i primi fiori che la natura concede agli uomini. Gli uccelli cercavano qualche albero per farsi il nido. Di liete canzoni risonava la foresta. I fringuelli, le cingallegre, i merli facevano sentire le loro allegre canzoni e raccoglievano festuche e musco per costruire i loro nidi. I giardinieri piantavano fiori ed i contadini aravano e seminavano nei campi.

ZAPISKI

Josip Tursan

Ime tega pesnika je bilo doslej skoraj neznano onim, ki so se zanimali za rast mlade hrvatske poezije. Pred meseci je izšla v Zagrebu Tursanova pesniška zbirka s starim, a večno resničnim pesniškim naslovom »Kucaji srca« (48 str., samozaložba). Utripi srca so in ostanejo simbolična podoba tiste skrivnostne in pri resničnih talentih nepremagljive nuje, ki spreminja pesnikom njihova rahla notranja doživetja, čustva in misli v ubrano lepoto verzov, v umetnost izbrušene besede.

Tursanova lirična zbirka je delo začetnika, vendar že delo pesnika, ne stihotvorca, kakor jih je premnogo med onimi, ki se poizkušajo v vezani besedi. Najznačilnejše znamenje pesnika ni seveda pravilnost njegovih verzov in tudi ne zadovoljivo izražanje nekega splošnega čustva in jasne misli, marveč ga je treba iskati v tistem, kar se preliva med verzi, kar drhti za pregibi in metaforami, kar tvori notranjo, večidel nedoločljivo vsebino sleherne prave lirične pesmi: v čistem čustvenem tonu, v globoko osebnem izrazu, ki daje tudi znanim motivom, kakor so razpoloženjske podobe v naravi ali ljubezenske izpovedi, neko povsem svojevrstno noto in nove, še neznane duhovne poudarke.

S te strani so Tursanove pesmi zanimive tudi za onega, ki se je navadil dolgih in strastnih sprehodov po imaginarnem kraljestvu poezije. Nočem reči, da bi nam nudila Tursanova knjiga kar koli presenetljivega, izrednega in pesniško zelo pomembnega. Toda med njenimi stranmi čutiš to, kar tolikokrat pogrešaš v knjigah sodobne poezije: pristno pesniško čustvo, ki se sicer še bori za izraz in doseza le v nekaterih pesmih povsem samosvojo in zrelo noto, vendar pa razodeva toplo človeško srce, brez katerega ni nikdar nastalo nič prida v poeziji.

Nekaj nad trideset pesmi je zbranih v tej knjižici, ki nam je bila prišla na mizo kot ljubki pozdrav s pesnikovih domačih hribov ob Sotli ali iz ponosnega hrvatskega Zagreba, kjer živi Tursan že dolga leta. Po obliki prav kakor po pesniškem stilu in po čustveni ali miselni vsebini so Tursanove pesmi dokaj različne. Medtem ko je v prvih lirik nekoliko ekspresionistične fasone in kdaj pa kdaj zatrepečejo v njegovih verzih odmevi poezije avtorja simfonične pesmi o Panu; medtem ko je tu dojemljiv za razkošne, slikovite vtiske iz vnanjega sveta, se v nadaljnjih pesmih rad potaplja v pesniška razmišljanja o človeku in njegovem življenju. Meditira o »minljivem v krogu trajanja««, ali se poglablja v take vizije, kakor so v ciklu »U krugu izmjene« s prizvoki panteističnega doživljanja vesoljstva. Te pesmi so spisane v svobodnih verzih in so z izrazito ličnega zornega kota manj uspele od onih, v katerih prihaja do prekaljenega izraza pesnikovo sproščeno čustvo, ki ga ne obtežujejo motne refleksije.

Vsekako je Josip Tursan s knjigo »Kucaji srca« oddal v hramu hrvatske lirike uvaževanja vredno vstopnico in smemo upati, da se bo povzpel v še višje stopnje pesniške umetnosti.

Drame iz starorimskega življenja. Po Cezarju, Lucullu, Marku Avreliju in drugih figurah starega Rima se je sedaj pojavil na nemških odrih — kakor čitamo v najnovejšem zvezku časopisa »Il Dramma« — rahločutni poet Catul, ki je osrednja oseba nove drame Walterja Ericha Schaeferja »Claudia«, katere krstna predstava je bila nedavno v Državnem gledališču v Berlinu. Klavdija, ki jo je pesnik ovekovečil pod imenom Lesbija, je pripadala znani rimski rodbini Klavdijev. Bila je žena, ki je mnogo ljubila in že na pragu zrelih let se je bila srečala s pesnikom Catulom, ki se je na svo moč zaljubil vanjo. Ta strast je zbudila tudi v Klavdiji pravi jesenski žar, vendar je kmalu spet sprostila svoj čut za življenjsko stvarnost. Lepi ženi je bilo še enkrat dano, da je postala instrument politične stremljivosti svoje rodbine, posebej še brata, tribuna Klavdija Pulcra, ki je z njo učvrstil svoje vezi s Cezarjem, katerega je takisto zamikala Klavdijina lepota. Cezar se je kajpak z lahkoto iznebil tekmeca Catula, ki je iskal tolažbe v vinu in katerega je naposled dal napasti Klavdijin brat, da bi se tako popolnoma odkrižal zaljubljenega poeta, ki bi utegnil še nadalje mešati njegove politične račune. — Nova drama iz starorimskega življenja je zbudila v Nemčiji tem večjo pozornost, ker so Catulove poezije med Nemci še vedno mnogo čitane in uvaževane. Vlogo Klavdije, ki je nekaka starorimska »Dama s kamelijami«, je igrala z velikim uspehom Kaethe Dorsch. Tako je serija dram iz starorimskega življenja, tako priljubljenega v zadnjem času med Nemci, pridobila nov in uspešen komad.

75letnica Karla Schoenherrja. Tirolski rojak, dramatik Karel Schoenherr je bil v prvih letih po vojni 1914—1918 tudi pri nas mnogo igran. Zlasti je pokazal zanimanje zanj Valo Bratina, a njegova »Žena vrag« je napravila prav posebno močan vtisk. Schoenherr živi sedaj na Dunaju, kjer je nedavno praznoval ob udeležbi javnosti svojo 75letnico. Po poklicu je bil zdravnik. Literarno se je začel udejstvovati s satirami v tirolskem narečju in je dosegel s temi kratkimi skeči velik uspeh v dunajskih dvoranah. Po prevratu so v Avstriji ovirali uprizarjanje njegovih močno realističnih in delno tudi nacionalističnih dram, kakor je n. pr. »Vera in domovina«, ki obravnava pregnanstvo kmetov z ljubljene rodne grude. V nekaterih dramah, zlasti v drami »Es« (Ono), se je bavil z medicinskimi problemi in odpiral zanimive poglede v konflikte, ki jih povzroča v človeških dušah trdi zakon dedovanja bolezenskih dispozicij.

Že zadnjič sem obrazložil razliko med žlezo in bezgavko. »Tonsilla = mandelj (bezgavka)« in »Mandel = mandelj, bezgavka«. Mandelj ni žleza — zdravniki ne pravimo več Mandeldrüse — pa tudi ne prava bezgavka, zaradi tega je popolnoma dovolj, če ostane samo **mandelj**, kvečjemu da pristavimo: (v žrelu), da s tem nakažemo, na kateri mandelj mislimo.

»Mandelgeschwulst = drgalk.« Drgal = mandelj! Mandelgeschwulst pa je **bula na mandeljnu** ali **na drgali.**

»Suspensorio = kilni pas.« Suspendere = obesiti, podpreti. Suspenzorij je opora, s katero podpremo ali držimo bolni ud (dojko, modo, zlomljeno roko), s kilnim pasom pa zapremo kilno odprtino, da skozi njo ne silijo drobje iz trebušne votline. I oblika i namen obeh priprav sta različna, zatorej morata imeti tudi različni oznaki. Suspenzorij naj le ostane **suspenzorij,** saj je po vsem svetu znan pod tem imenom, **kilni pas** pa je Bruchband.

»Settico = septičen, gnojilen. »Septičen je **kužen, okužen,** z gnojilom ali gnojilnim sredstvom pa gnojimo zemljo.

»Panacea = vesoljno zdravilo.« Das Allheilmittel = panacea bi jaz prestavil **zdravilo za vse** (bolezni in ljudi namreč), vesoljno pa je mnogo mnogo več.

»Emoroidi = zlata žila — in »emoroissa = krvotočna žena.« Prvo je jasno, drugo, ki stoji v besednjaku takoj za prvim, pa zagonetno. V mednarodni nomenklaturi mi ni znana oznaka, ki bi sličila tej, tudi ne vem, kaj pomeni v italijanščini; v slovenščini bi bila to silo nerodna oznaka za žensko (žena je omožena!), ki od nekod krvavi, ne da bi bilo označeno, od kod in zakaj.

»Endemia = endemija, glavna bolezen v deželi.« Endemija je bolezen, ki se drži stalno kakega kraja n. pr. malarija, golša, trahom in nima ne z glavno in ne s postransko boleznijo prav nikake smiselne zveze.

»Epidemia = epidemija, kuga.« Epidemija je kakršna koli kužna bolezen, ki se naglo širi v kakem kraju, kuga pa je pestis, pestilentia, die Pest. Seveda je tudi kuga epidemična, toda epidemičnih obolenj je nič koliko!

»Lue = kuga; (= lue celtica, venerea) sramna kuga.« Lues je istoveten s sifilisom, je kužna (= nalezljiva) spolna bolezen, nikakor pa ne kuga.

»Le doglie = porodne bolečine.« Pri tem pogrešam splošno znane slovenske oznake **popadki.**

»Chimo = griz (v želodcu).« Ni mi znana mednarodna oznaka, ki bi odgovarjala tej italijanski, vem pa, da po slovensko ne pomeni griz prav ničesar; mišljena je najbrž **grižávica** (grize me po trebuhu) ali **vijávica** (vije me po trebuhu).

»Catetre = preiskovalna igla.« Kateter je gumijeva ali kovinska cevka, s katero puščamo tekočino iz kakega organa ali jo vlivamo vanj, preiskovalna igla pa je sonda!

Dr. Mirko Černič.

SPORT

Nurmijevi rojaki in posnemalci — na fronti

Dobri sportniki so tudi dobri vojaki

Kakor že pred dvema zimama so se tudi v novem spopadu s sovražnikom na vzhodu odlikovali vsi znani in tudi manj znani finski sportniki in Nurmijevi posnemalci kot dobri vojaki na fronti. Med njimi zasluži posebno omembo poročnik Olli Remes, ki je bil dober tekač na smučeh in je bil leta 1936. v finski vojaški patroli, ki je takrat prišla druga na cilj. Remes je bil za svoje podvige na fronti odlikovan z najvišjim odlikovanjem v finski vojski — z imenovanjem za viteza Mannerheimovega križa.

V ostalem bo zanimivo sploh slišati kaj o junakih, ki so se še lansko zimo tako odlikovali na največjih smučarskih prireditvah predzadnje sezone, deloma v Cortini in pozneje tudi še v Garmischu. Drugoplasirani v samostojnih skokih Leo Laakso je obiskoval letalsko šolo in je zdaj že uvrščen kot bojni letalec v prve vrste. Drugi znani zastopnik finske skakalne šole Timo Murama se je izkazal kot dober vojak in podčastnik na fronti pri Salli. Olavi Alakulppi, ki je spadal v težko preizkušeno finsko patrolo v Cortini, je bil za izredne zasluge na severni fronti povišan v poročnika.

Matti Lauronen, ki ga poznamo s smuških tekov na dolge proge, si je zaslužil priznanje svojih predstojnikov za uspele akcije za sovražnimi linijami, pri katerem delu so se odlikovali tudi mnogi drugi finski smučarji. Zaradi svoje nedosegljive vztrajnosti so ti smučarji, ki se po gozdovih znajdejo prav tako kakor doma, izredno pripravni za delo izvidniških oddelkov. Pri neki akciji napadalnih oddelkov na otoke v Finskem zalivu se je izkazal med drugimi poročnik Esa Seeste, to je prav tisti mož, ki si je še lansko jesen med posamezniki na telovadnem turnirju med Nemčijo in Finsko priboril prvo mesto.

In kje so vsi drugi Nurmijevi rojaki v bojih na fronti? Taisto Mäki se je uspešno udejstvoval pri napeljevanju telefonskih naprav, ko so finske čete napredovale na Karelijsko ožino. Volmari Iso-Hollo je dodeljen obveščevalnemu oddelku pri topništvu v vzhodni Kareliji. Kauko Pekuri je bil v sestavu policije na fronti pri Hangö. Veikko Tuominen je bil pri pehoti, kjer pa ga je med napredovanjem s patruljo prehitela junaška smrt.

Dalje so prav tako na fronti trije bratje iz znane družine Järvinenov. Prvak v desetoboju Akilles se je odlikoval kot poveljnik oklopnega oddelka in je imel med drugim velike zasluge pri zavzetju železniških objektov. Zelo hladnokrven je bil v borbi tudi finski prvak v teku čez zapreke Viljo Fällö, ki služi kot pionirski poročnik in ga zdaj vsi poznajo, ker je bil ranjen v ogorčeni borbi za posest 52 tonskega sovjetskega tanka.

Metalec kopja Matti Mikkola, ki je še lani z znamko 75.61 m postavil nov svetovni rekord in se odlikoval tudi na drugih mednarodnih prireditvah one sezone, je bil dodeljen kot strelec pri strojnici na bombniku in je sodeloval pri nekaterih uspelih poletih nad murmansko železnico. Žal je bil njegov polet na dan 3. novembra zadnji, ker se njegov bombnik ni več vrnil od tod. Skakalec Läuri Kalima je ves čas vojne pri protiletalskem topništvu. Drugi skakalec, ki je tudi že prekoračil 2 metrsko znamko, Nils Nicklen, opravlja obveščevalno službo na konju. Lähdesmaki, ki se je v skoku ob palici povzpel do izredno dobre znamke 4.16 m, pa je moral dati svoje mlado življenje za domovino. Nekje v vzhodni Kareliji ga je zadela sovražna svinčenka.

Okrog novega sportnega reda v Srbiji

Že takoj po zgodovinskih dnevih v aprilu 1941 se je v Srbiji pojavilo tudi vprašanje novega reda v sportu. Razlogov za novo ureditev sportnega življenja je bilo več ko dovolj, saj so bile dotedanje sportne organizacije ustanovljene vse na zasebno pobudo in so prav zaradi tega nosile v sebi mnogo škodljivih znakov.

Nova srbska vlada se je sčasoma prepričala, da je edino pravilno naziranje, da sport pospešuje zdravje naroda in je treba zato nacionalno in moralno vzgojo mladine v sportu urediti tako, da se mladina v njem pripravlja za poznejše naloge v življenju. Ker je bila prepričana o tem, je srbska vlada nedavno izdala tudi uredbo, ki podreja vse sportno delovanje in udejstvovanje prosvetnemu ministrstvu, in sicer tako, da se uveljavi v sportu najstrožji amaterizem in bo vse nadzorstvo nad njim vodil poseben državni sportni odbor. Proti odločitvam prosvetnega ministra v spornih vprašanjih o sportu prizivi ne bodo upoštevani. Ta ukrep bo imel eno dobro stran, in sicer da v bodoče spori med posameznimi sportnimi društvi in organizacijami ne bodo prišli v javnost, kakor se je dogajalo prej, temveč bodo rešeni med štirimi stenami.

Srbski prosvetni minister Jonić upa, da bo nova ureditev srbskega sporta kar se da pripomogla, da se bo mladina čim temeljiteje pripravila za svoje bodoče naloge in se v sportu sploh in tudi izven njega posluževala samo takih sredstev, ki so znana kot »fair«. Kdor se je na sportnem terenu in v sportni borbi priučil dosegati dobre in najboljše uspehe, bo tudi v trdi borbi za vsakdanji obstoj ostal cel mož.

Prizadevanja prosvetnega ministra iz Beograda bodo rodila dobre sadove tem lažje, ker je bil sedanji prosvetni minister nekoč sam sportnik in zato dobro pozna vse dobre in slabe strani stare sportne organizacije v srbskem delu bivše Jugoslavije.

Nogometaši zmerom bolj živahni

Komaj so zapihale prve spomladanske sapice, pa že na vseh koncih in krajih mrgoli prijateljev nogometne igre. V minulih praznikih je bilo več važnih in zanimivih nogometnih prireditev, med njimi predvsem dve mednarodni na italijanskih tleh, o nekaterih pa mislimo zabeležiti nekaj podatkov še naknadno.

Izredno bogat je bil nogometni spored, ki so ga imeli za praznike v koroški prestolnici Celovcu, kjer so bili oba dni v gostih nogometaši iz Kranja. Po dolgem zimskem odmoru se Gorenjci še niso znašli najbolje in so obe tekmi izgubili. Prvi dan so nastopili za točke proti KAC-u in izgubili z 2 : 3, drugi dan pa so igrali prijateljsko tekmo z enajstorico LSV in odšli še bolj poraženi z 2 : 6. Poročila pravijo, da so bile vse tekme odigrane precej ostro in z marsikaterim incidentom na račun sodnika. Imen posameznih igralcev nismo čitali, vsekakor pa se je med Kranjčani odlikoval Slapar, ki so ga v zadnjem času tudi pridobili za svoj klub. Celovško moštvo LSV je svojo prvenstveno tekmo igralo v nedeljo na Jesenicah in zmagalo nad domačini s 4 : 1. Tudi v tej igri igralci niso bili preveč ljubeznivi drug z drugim, kar je imelo za posledico nekatere izključitve in potem tudi poraz oslabljenega moštva.

V prvenstvenem tekmovanju v okrožju Donau-Alpenland moramo dodatno zabeležiti še dva ponedeljska izida, in sicer zmago Floridsdorfer AC nad FC Wien s 3 : 1 in visoko zmago Vienne nad Post SG s 6 : 1, popraviti pa nedeljski rezultat med Wackerom in Floridsdorfer AC, ki se pravilno glasi 4 : 2 v korist prvega. Prvenstvo se bliža koncu in ima Vienna prav za prav že zdaj toliko naskoka, da ji že danes lahko prisodimo letošnji prvenstveni naslov v tem okrožju.

Mariborska enajstorica Rapida je morala svojo tekmo za Tschammerjev pokal proti moštvu drž. železničarjev iz Gradca odigrati na igrišču slednjega in je v vsej naglici nastopila z nekaterimi rezervami. Domačini so temeljito izkoristili prednost domačega igrišča in Rapidovcem nasuli nič manj kakor 10 golov, ne da bi bili sami prejeli enega samega.

*

Na povabilo hrvatske teniške zveze bodo sredi prihodnjega meseca v Zagrebu gostovali slovaški teniški igralci v mednarodnem turnirju — po sporedu tekmovanj za rimski pokal, torej v štirih singlih in dveh doublih. Hrvatske barve bodo v tem turnirju verjetno zastopali Pallada, Mitić in Branović. Slovaški izbranci se bodo na povratku ustavili še v Bukarešti in se še tamkaj pomerili z Rumuni.

Iz Hrvatske

Razširjenje botaničnega vrta v Sarajevu. Na velikonočni ponedeljek je bilo sarajevskemu botaničnemu vrtu izročenih nadaljnjih 7000 m² zemljišča za razširjenje vrta. Zemljišče so vojaška oblastva brezplačno odstopila sarajevskemu muzeju, ki upravlja tudi botanični vrt.

Na Hrvatskem hočejo pridelati čim več živeža. S podporo ministrstva za kmečko gospodarstvo je uspelo veliki župi Modruš nabaviti večje količine semena vseh vrst. Samo krompirja za seme je prispelo v delniški okraj 15 vagonov, v Ogulin 12 vagonov in v Vrbovsko 8 vagonov. Semena jarega ječmena je dobil delniški okraj 3 vagone, Ogulin 1 vagon, Vrbovsko pa pol vagona. Velika župa Modruš je nabavila tudi 9 vagonov umetnih gnojil, ki jih bodo razdeljevale zadružne ustanove.

Zatemnitev v aprilu. Ministrstvo hrvatskega domobranstva sporoča, da mora trajati zatemnitev v mesecu aprilu od 8. zvečer do 5. zjutraj.

Obisk nemškega učenjaka. V Zagreb je prispel znani nemški znanstvenik prof. Karlo von Lösch iz Berlina. Obiskal je ministra za zunanje zadeve dr. Lorkovića in nekatere vseučiliške profesorje, s katerimi se je dogovoril o razporedu predavanj, ki jih bodo imeli člani njegovega seminarja. Prof. Lösch bo s člani svojega seminarja prepotoval vso državo, da se bo spoznal z njenimi političnimi, gospodarskimi in narodnimi vprašanji.

Novi avtobusi v Zagrebu. Mestna občina je v svrho izboljšanja potniškega avtomobilskega prometa v Zagrebu nabavila šest novih velikih avtobusov v vrednosti 3,500.000 kun.

Liter mleka stane 7 kun. Za področje zagrebške mestne občine je od 1. aprila določena nova najvišja cena v nadrobni prodaji za mleko 7 kun za liter. Kdor bo prodajal dražje, bo kaznovan z zaporom do 6 mesecev in denarno kaznijo do 500 tisoč kun.

Ustanovljena je hrvatska pravoslavna cerkev. Na prošnjo nekaterih pravoslavnih vernikov je Poglavnik izdal zakonsko odredbo o osnovanju hrvatske pravoslavne cerkve. Ustroj in delokrog bosta določena z ustavo, ki jo potrdi Poglavnik. V smislu določil nove zakonske odredbe bo pravosodni minister izvršil vse potrebno za sprejem ustave, nakar bo na vsem področju NDH izvedena organizacija hrvatske pravoslavne cerkve.

Darilo predsednika hrvatskega Sabora. Od svojih dnevnic je predsednik hrvatskega Sabora g. Marko Došen podaril siromašnim otrokom osmih vasi v Liki po 1000 kun. Denar je bil učencem razdeljen v zvezi z majhno svečanostjo za velikonočne praznike.

Hercegovske občine za ljudsko prosveto. Na priporočilo velike župe Hum so vse občine v mejah možnosti stavile v proračun večje ali manjše zneske kot podporo prosvetnim društvom Napredku in Narodni uzdanici.

Skrb za nastanjenje in prehrano delavcev v Brodu. Nedavno je bila v Brodu skupščina delavskih zaupnikov vseh industrijskih podjetij pod vodstvom predstavnika hrvatske delavske zveze. Razpravljali so o važnih delavskih vprašanjih, v prvi vrsti pa o nastanjenju delavcev, ki jih je v Brodu okoli 5000 in ima le desetina od njih primerna stanovanja. Tvornica vagonov je dala za ureditev delavskih stanovanj en milijon kun. Tudi vprašanje preskrbe delavstva z živili je ugodno rešeno, ker je dala uprava tvornice vagonov 2 milijona kun za delavsko aprovizacijo.

Naše gledališče

DRAMA

Petek, 10. aprila, ob 17.30: »Konto X.« Izven.
Sobota, 11. aprila, ob 17.30: »Zaljubljena žena.« Red A.
Nedelja, 12. aprila: ob 14.: Jurček. Mladinska predstava. Izven. Cene od 15 lir navzdol. Ob 17.30: Ifigenija. Izven

Bernauer in Oester: »KONTO X«. Veseloigra o ljubezni in drugih nemodernih rečeh. Tri dejanja. Zapletena zgodba okrog skrivnostnega konta x, ki ga je ustanovila nesebična ljubezen. Vseskozi zabavna igra ima za središče komično vlogo pisarniškega vodje Izidorja Srakoperja, orignala-poštenjaka, ki zaplete in razplete konflikte. Delo je zrežiral Milan Košič.

OPERA

Petek, 10. aprila: Zaprto.
Sobota, 11. prila, **ob 15. uri:** »Indija Koromandija.« Mladinska opereta. Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol.
Nedelja, 12. aprila: ob 15.: Prodana nevesta. Izven. Cene od 18 lir navzdol
Ponedeljek, 13. aprila: zaprto

Mladinska opereta F. Leharja »Indija Koromandija«. Vesela bajka za staro in mlado o dveh lenih čevljarskih vajencih, ki se napotita v deželo lenuhov in požeruhov, »Koromadijo«, kjer doživita najrazličnejše prigode. V igri nastopajo: vila pridnosti in dela, Marljivka—Barbičeva, duh lenobe, Lenigoj—B. Sancin, čevljar Kneftrač—Pianecki, njegova žena Genovefa—B. Stritarjeva, Jaka in Miha, čevljarska vajenca—M. Sancin in Lipušček, Koreta, kočijaž—Simončič, Vodopivec, krčmar—Humar, Omet, zidar—Mencin, Žicar, tat—M. Gregorin, Smrčimir, kralj Koromandije—Rus, Evlalija, njegova žena—Škeletova, Pupislav in Papislav, ministra—Jelnikar in Arčon. Balet kuharjev, solista: Remškarjeva in Pogačar, balet pošasti. Dirigent: R. Simoniti, režiserka2 M. Slavčeva, koreograf: inž. Golovin.

Službo dobi

Postrežnico
pridno in pošteno, enkrat do dvakrat tedensko iščem za takoj. Naslov v vseh posl. Jutra. 4454-1

Službe išče
Beseda 1 —.50, taksa —.50, za dajanje naslova ali za šifro 1 2.—.

Šivilja
hitra in pridna, lepo popravlja perilo, gre na dom. Naslov v vseh posl. Jutra. 4444-2

Prodam

Vrt
Prodam razne trajnice, vrtnice, okrasno grmičevje in drevje ter pesek in kamenje ali pa zamenjam za ribes, malinjake jagode ali za ogrodje štedilnika, perilni kotel in vrtno zemljo. Poizvedbe pri hišniku, Gledališka ulica 11. 4448-6

Hladilnik
nov, prodam. Naslov v vseh posl. Jutra. 4452-6

Klop za vrt
pisalna miza, ogledala, slike, napisna tabla, kip, stena, gramofon naprodaj. Ulica 3. maja 7-II., levo. 4443-6

Razprodajamo dalije
najlepših vrst, begonije, gladiole in druge cvetne gomolje. Zahtevajte cenik. — Sever & Komp., Ljubljana. 4179-6

Veliko pisalno mizo
moderno, s foteljem in pripadajočo knjižno polico prodam. Naslov v ogl. oddelku »Jutra«. 4426-6

Kupim

Otroški voziček
globok ali športni kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Voziček«. 4461-7

Več visokih omar
kompletne postelje z modroci, snažne, kupi trgovina Ogled, Mestni trg 3. 4431-7

Radio

Gramofonski radio
tudi ločeno, kupim. Ponudbe s ceno in velikost na ogl. odd. Jutra pod »Samo prava prilika«. 4421-9

Kolesa

Triciklje
različne velikosti, s prima balon-gumo, dobavlja še po stari ceni: Generator delavnica, Tyrševa 13 (Figovec, levo, dvorišče), tel. 29-27. 4460-11

Oblačila

Površnik
kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dobro ohranjen I.« 4429-13

Les
Beseda 1 —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro 1 3.—.

Deske
dobro ohranjene, rabljene, prodam. Poizve se v gostilni Kovač, Prisojna ul. 4420-15

V najem
Beseda 1 —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro 1 3.—.

Ob večni poti
poleg strelišča oddam večjo njivo za obdelavo v najem. Pojasnila: telef. 28-84. 4406-17

Stanovanje
odda
Beseda 1 —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro 1 3.—.

Petsobno stanovanje
z verando in vsemi pritiklinami se odda v najem v bližini kolodvora. Naslov v vseh posl. Jutra. 4446-21

Sobo odda
Beseda 1 —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro 1 3.—.

Opremljeno sobo
poseben vhod, z 1 ali 2 posteljema oddam. Sp. Šiška, Černetova 31-I. 4458-23

Sostanovalca
boljšo osebo, sprejmem v solnčno sobo. Naslov v vseh posl. Jutra. 4422-23

Sobe išče
Beseda 1 —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro 1 3.—.

Opremljeno sobo
s posebnim vhodom iščem za 15. april. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Solnčna«. 4455-23a

Sobo
lepo opremljeno, solnčno, išče mirna gospa. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »I. ali II. nadstr.« 4423-23a

Sadje
Beseda 1 —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro 1 3.—.

Ribes
malinjake in jagode iščem za nasad. Ponudbe na hišnika, Gledališka 11. 4449-34

Obrt
Beseda 1 —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro 1 3.—.

Krznarstvo
Eligij Eber, Ljubljana, Kongresni trg 7 — prevzema v popravilo in shrambo vso kožuhovino čez poletje. 4367-30

Pridelki
Beseda 1 —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro 1 3.—.

Gostilničarji, trgovci!
Prispela je pošiljka belega moškata, interesenti vabljeni. Skladišče Ranzinger. 4430-33

Sena
zdravega, v balah, imamo naprodaj še nekaj vagonov. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dobava v aprilu«. 4396-33

Dopisi

Dvignite dospele ponudbe v oglasnem oddelku

Brezhiben. Brez šale. Center. Čista. Čista obrt. Dobra gospodinja 42. Dobra gostilna. Dobro ohranjen. Dobra moč. Dvem gospodoma. Dve mirni osebi. Električni artikel. Frigidaire. Hišnik. Hipoteka. Honorar 47. Jeras. Izvežbana prodajalka. Luksus. Ljubljana. Logatec. Mir — čistost. Mlada natakarica. Matura 42. Nova hiša. Novejši model. Na prometu. Polje 186. Ponedeljek. Pomlad. Pridna in poštena. Postrežnica. Poštena. Poznejša možitev ni izključena. Prometna. Resna. Resni kupec. Radioaparat. Radio. Roža. Sama. Solidna. Stajica. Sredina mesta. Stalna služba. Stalna. Stalni zaslužek. Slamoreznica. Stroga tajnost. Strogo poštena. Srce in pamet. Tri osebe. Uradnica Ernesta. Ugodna cena. Ugodna prilika. Udobno. Uradnica. Ugodno prodam. »Vse skupaj.« Vrt. Zmerna odškodnina. Znamke Co-Ci. Za 1. maj. Živinorejec. 45. 8. april. 25.000 4002-9, 95.000 35-za kvadr. m.

Razno

Prodam
6 voz gnoja. Moste, Pokopališka 14 pri Lasanu. 4405-37

Zoraida krema
za lice in Liljanov boraks pridejan vodi za umivanje, odstranjuje vsako nečistočo kože, zlasti znoj, zajedavce, mozolje, pege, rdečico nosa in lica.
K temu še Opera-puder. Po uporabi teh preparatov postane lice gladko, mlado in lepo.
Kremo Zoraida, Liljanov boraks in Opera puder dobite v vsaki drogeriji in parfumeriji. 4464-37

Rimagliatrice aerodinamica per calze
dei brevetti originali
Ernesto Curti
in corso dal 1906.
Rapida e silenziosa
Aerodinamičen stroj za pobiranje zank na nogavicah
izvirnih patentov
Ernesto Curti
v obtoku od leta 1906.
Nagel in tih

MILANO
Via A. Mussolini 5
Tel. 65167

VABILO
na 54. redni občni zbor
Posojilnice v Ribnici z. z o. j.,

ki se vrši v uradnih prostorih dne 17. aprila l. 1942. ob 14. uri s sledečim

DNEVNIM REDOM:

1. Otvoritev in konstituiranje skupščine.
2. Poročilo: a) upravnega odbora,
   b) nadzornega odbora.
3. Predlogi in pritožbe.
4. Sklepanje o letnem sklepnem računu, o uporabi poslovnega prebitka in o podelitvi razrešnice članom upravnega in nadzornega odbora.
5. Volitve: a) 2 članov upravnega odbora in 1 namestnika,
   b) 1 člana nadzornega odbora in 1 namestnika.
6. Določitev: a) vsote, do katere se sme zadruga zadolžiti,
   b) vsote hranilnih vlog, ki jih sme zadruga sprejeti,
   c) najvišjega zneska kredita, ki ga sme zadruga podeliti posameznemu zadružniku.
7. Slučajnosti.

Ako bi sklicani občni zbor ne bil sklepčen ob napovedani uri, se bo vršil pol ure pozneje drug občni zbor na istem prostoru, z istim dnevnim redom, ki sklepa veljavno brez ozira na število zastopanih deležev (§ 38. zadružnihpravil).

UPRAVNI ODBOR

Za vedno je zatisnila preutrujene oči najina soproga in mamica

MILKA VOGLAR

učiteljica v pokoju

Pogreb bo v soboto, dne 11. t. m. ob 4. uri popoldne z žal — kapele sv. Jožefa — na pokopališče k Sv. Križu.

Prosiva tihega sožalja.

Ljubljana, dne 9. aprila 1942

LOJZE, soprog — MILAN, sin

E. Salgari: 27

Črni gusar

Roman

Strelci na palubi so bili naravnali zasledovalne topove, medtem ko je ostala posadka vzdolž ograje vtikala puške skozi rogoznice, da bi streljala na sovražni brod.

Črni gusar se je prepričal, ali je vsak na svojem mestu in ali so jamborni stražniki zavzeli bojne postojanke v koših, na konopcih in rajnah. Potem je zadonel njegov klic:

»Ne zadržujem vas več!... Živelo gusarstvo!«

Trije mogočni »Urá!« so se razlegli po flibustirjevi palubi, in grom topov se jim je zlovestno pridružil.

Linijska ladja se je bila spet predala vetru in zaplula gusarski ladji naproti. Njeni mornarji so morali biti hrabri in odločni možje. Navadno so se španske ladje izmikale napadom tortuških gusarjev, ker so se jim zdeli prenevarni nasprotniki.

Na tisoč korakov razdalje je jela streljati še siloviteje kakor prej. Njeni topovi so grmeli zdaj z desnega, zdaj z levega boka ter širili okrog sebe plamen in dim.

Bila je velik brod s tremi palubami, mnogimi jambori in zelo visoko ograjo ter oborožena s štirinajstimi ognjenimi žreli — prava bojna ladja, ki se je bila morda iz kdo ve kakšnega razloga ločila od brodovja admirala Toleda.

Na poveljniškem mostu je stal zapovednik v veliki uniformi, z mečem v roki, obdan od svojih pribočnikov. Mnogo mornarjev je bilo videti na gornji palubi. Z glavnega jambora je ponosno vihrala španska zastava. Tako je silna ladja ob gromu topov drzno plula proti »Folgoru«.

Gusarska ladja, čeprav je bila mnogo manjša, se ni dala oplašiti s točo krogel. Povečevala je brzino, odgovarjala s svojimi zasledovalnimi topovi in čakala menda samo ugodnega trenutka, da sproži tudi ostalih dvanajst topov.

Krogle so gosto padale po njeni palubi, se zarivale v stene, udarjale v notranjščino in v baterije, ovirale kretanje in redčile vrste flibustirjev na prednjem koncu. Toda gusarska ladja se ni umaknila niti za korak, marveč se je z nezmanjšano drznostjo bližala nasprotnici. Strelci so stregli zdaj topoma na gradiču in obstreljevali gornjo palubo sovražne ladje.

To streljanje je moralo kmalu postati Špancem usodno, kajti gusarji niso nikoli zgrešili cilja. V ta namen so imeli dobro šolo. Preden si šel v gusarje, si moral biti nekaj časa bukanir, to je, lovec na divjo goved.

Krogle iz velikih arkebuz so delale več škode od topovskega streljanja. Tucati ljudi so padali na palubi linijske ladje, prav tako pa tudi topničarji na gradiču in častniki na poveljniškem mostiču. Čez deset minut jih je bilo le še malo živih. Tudi poveljnik je bil padel sredi svojih poročnikov, še preden sta ladji pristali druga k drugi. Ostalo pa je še moštvo iz baterij, ki ga je bilo mnogo več kakor mornarjev na palubi. Zmaga torej še vedno ni bila izvojevana.

V razdalji dvajsetih metrov sta ladji okrenili. Tedaj je prevpil grmenje topov glas Črnega gusarja.

»Zamotajte veliki konopec in jamborni koš, skrajšajte prednje jadro!«

Po silovitem sunku krmila je »Folgore« mahoma izpremenila svoj položaj in zarinila kljunski drog med konopje zadnjega jambora.

Gusar je bil z mečem v desnici in pištolo v levici planil z gradiča.

»Vsi možje!« je zakričal. »Zakvačite ladjo!«

11. poglavje

FLAMSKA VOJVODINJA

Ko so flibustirji videli, da sta poveljnik in Morgan sklenila zakvačiti ladjo, ki zdaj ni mogla več uiti, so vsi storili po njunem zgledu. Puške, ki v boju moža proti možu niso bile prida porabne, so pometali proč ter zgrabili za sablje in samokrese. Kakor deroča reka so se zagnali naprej in kričali na vse grlo, da bi razširili okrog sebe tem večji strah.

Bojni kavlji za pritezanje ladij so bili hitro vrženi na ono stran, in kakor bi trenil, so se vzpeli prvi flibustirji na kljunski drog. V svoji nestrpnosti so planili naprej, oprijemaje se za stranske stene. Tako so se spustili na Špančevo gornjo palubo.

Tam pa so naleteli na nepričakovano močan odpor. Skozi loputnice so razjarjeni prihrumeli vojaki iz baterij, vsi dobro oboroženi. Bilo jih je vsaj sto pod vodstvom častnikov in topovskih mojstrov. Kakor blisk so se porazdelili po palubi, se vzpeli na prednji gradič in padli po naskakujočih gusarjih, medtem ko so drugi streljali s palubnima topoma ter obsipali gusarsko ladjo s točo železja.

Črni gusar se zdaj ni več obotavljal. Ladji sta stali z bokom ob boku, ker so bile kaveljne vrvi čvrsto nategnjene. Skokoma se je pognal čez ograjo in obstal na gornji palubi.

»Za menoj, flibustirji!« je kriknil.

Morgan mu je sledil, za njim pa so planili mušketirji, medtem ko so jamborni stražniki v koših in na rajnah obmetavali Špance z ročnimi granatami ter s puškami in pištolami peklensko streljali po njih.

Boj je postajal čedalje srditejši.

Trikrat je povedel Črni gusar svoje ljudi v naskok na gradič, kjer je stalo pri topovih blizu sedemdeset Špancev, a trikrat so ga odbili. Tudi Morganu se ni posrečilo, da bi zavzel zadnji konec.

Obe stranki sta se borili enako besno. Španci, ki jim je bilo že streljanje iz pušk prizadejalo hude izgube, tako da so bili zdaj v manjšini, so se junaško upirali. Trdno odločeni, da rajši poginejo, kakor da bi se predali, so vztrajali na svojih mestih čeprav so ročne granate, ki so jih metali jamborni stražniki z gusarske ladje, redčile njihove vrste. Kupi mrtvih in ranjenih so ležali po palubi.

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja: Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Ljubomir Volčič. — Vsi v Ljubljani.